

KIADÓHIVATAL TELEFON 9-77
Str. Baron Pop 10
SZERKESZTŐSÉG TELEFON 1-77
Éjféli telefon (nyomda) 2-02
ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre . . . . . 150 Let
Félévre . . . . . 80 " "
Negyedévre . . . . . 32 " "
Egy hónapra . . . . . 11 " "

X évfolyam ♦ 28. szám
1929. Február 1. Szombat
• 1929. év 58. sz. 20 *

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Kezdjük inkább előről

Három hónapja ül a nemzeti parasztpárt a kormányrod mellett. Illendő dolog ebből az alkalomból egy kis negyedévi nyereségmérleget készíteni az új román végzett munkájáról. A mérleg egész egyszerű gazdasági terep a párt megőszült, az adó viszont megdrágult. Morális terep, a szabadságjogokat helyreállították, amnesztiát viszont nem adtak. Persze az első három hónap után nem szabad még különös következtetéseket levonni különösen azért, mert a kormány idejének és energiájának minden esepéjé a párisi kölcsöntárgyalások szisztematikus munkája facsarta ki és fizikai lehetetlenség volt a kormány konvulziós program realizálásához hozzájárulni.

De azért nem lehet azon csodálkozni, ha a kormány párt temperamentumosabb tagjai közül akadnak sokan, akik nincsenek megelégedve a tempóval. A nemzeti parasztpárt egyik legfamatikusabb híve mondotta néhány nappal ezelőtt e sorok írójának: „Nagyon lassan mennek a dolgok. Ami az adminisztratív intézkedéseket illeti még megvalahogy az ügy, de a korrupció elleni kiméletlen hajóvadászatnak még a nyomait sem lehet látni. Muszáj már lenni valamit.”

A türelmetlen kormányparti képviselők ugyilátszik tényleg türelmetlenek, mert már tettek is valamit. Amint egy bukaresti távirat jelenti, a kormányparti képviselők egy csoportjában mozgalom indult meg, hogy parlamenti iniciatívából törvényjavaslatot nyújtsanak be a köztisztviselők vagyona érdekében ellenőrzéséről. Ez a törvény volna az első fecke, amely meg kell hozza a korrupciómentesség tavaszát.

Azt hisszük, hogy a kétségkívül tiszteltre méltó szándékkal megindított akció ezáltal rosszul fogta meg a dolgot. A köztisztviselők vagyona érdekében elvégzett kutató törvény gyakorlati alkalmazása nálunk nagyon könnyen visszafelé süthet el. Nagyon könnyen egy kis polgárháború lehet belőle. Hiszen egy olyan hatalmas tömeg vagyona érdekében kellene kelemellenül megpíszkálni, amely az ország lakosságának tekintélyes hányadát teszi ki. S egy egész osztállyal szemben nyílt háborúságot viselni sohasem járhat jó eredménnyel. Mert mi bagadás, a köztisztviselők ellenőrzésének száma az a réteg, akiknek a vagyona minden kritikát kibír.

De legyünk őszinték. Nem is a tisztviselők hibásak abban, ha ez így van. Az összes előző kormányok olyan sovány éhbérrrel dotálták a köztisztviselőket, hogy embernek kellett lenni annak a falán, aki ilyen körülmények között nem tévedt meg nem engedett utakra. Annál inkább, mert ezek az utak voltak éppen nem is voltak „meg nem engedettek.” Sőt. A liberális kormány nem is nagyon burkoltan nemzetgazdasági és szociológiai faktorra avatta a korrupciót. A li-

berális part doktrínájába halgatólagon beletartozott, hogy az új román közeposztály kitermelésének legjobb útja a gyors vagyonszerzés, ami hogy egy gyakorlati példát mondjunk, úgy történhetik a legjobban, ha a kisebbségi kereskedő háza átmeny a román város tulajdonába. Ilyen erkölcsi elvek mellett igazán nem csoda, ha felvetődött a köztisztviselők vagyona ellenőrzését elrendelő törvény terve. De kár a fáradságért. Képzeld csak el, mekkora polgári ellenállásra találma az, aki a kor-

rupt uton szerzett vagyonok tömegtelen tulajdonosaival fel akarna venni a harcot. És mennyi családi, baráti és egyéb kísértéseknek, intervencióknak volna kitéve az, aki a törvény paragrafusait gyakorlatban akarna alkalmazni. Még megeshetne, hogy ebből a korrupció ellen hozott törvényből könnyen új korrupció fakadhat. A gyorsan szerzett vagyonok minősítése új kereseti lehetőségekre nyit alkalmat.

Epen ezért volna nekünk egy egészséges tanácsunk. Nem érdemes piszkálni

a múltat, tulontul nagy kavarodás volna belőle. Borítsunk inkább fátylat mindarra, ami történt és kezdjük újra előről az egészet. Ha már mindenáron törvénnyel kell szabályozni a tisztességet, akkor szóljon az a törvény úgy, hogy annak megszavazása után köteles minden köztisztviselő korrekcióra járni. Ilyenformán még lehet remény arra, hogy sikerül a korrupciót kiirtani. De ha visszamögöleg kezdjük a dolgot, akkor nem sok jóval bíztat az egész kísérlet.

Miért van szükség a kommercializálási törvény reformjára?

Alig másfél százalékot jövedelmez az állam 248 milliárdos vagyona

A háboru előtt két és félszer kisebb volt a kincstári vagyon; de 5.4 százalékot jövedelmezett

(Bucuresti-Bukarest, febr. 1. Az Uj Kelet tud.) A kommercializálási törvény módosítására vonatkozó törvényjavaslat körül tovább zajlik a harc. Liberális részről hankadatlannul támadják a kormányt, illetve Madgearu ipar- és kereskedelemügyi minisztert és azt hangoztatják, hogy az új törvényjavaslat nem szolgálja az állami vagyon hasznosabb kiaknázását, hanem ellenkezőleg nagyon alkalmas arra, hogy még súlyosbítsa az állami vállalatok amugy is kritikus helyzetét. Mint egy válaszul a elsorakoztatott vádakra, több bukaresti lap leközi a Madgearu miniszter módosító javaslatának indoklásában foglalt és az állami vagyon értékére, valamint annak jövedelmezőségére vonatkozó adatokat.

Miből áll a kincstár vagyona

A román államkincstár nagyon tekintélyes vagyonnak a tulajdonosa. Vannak földjei és mezőgazdasági birtokai, erdei, moesrai, árterületei, fürdőtelepei és üdülőhelyei, bányái, vízierőforrásai, fémipari üzemek és övé az egész általai. Ugyancsak az állam tulajdonát képezi több gazdasági jellegű közintézmény, mint például a vasút, posta, táviró, telefon, tengeri és dunai kikötők, dokkok, hajózási társaságok, valamint a RMS által képviselt regale jogai és egyes gazdasági monopóliumai, mint például a szállítási és közlekedési eszközök. Egy ilyen hatalmas vagyont nagyon nehéz felértékelni, egyes vagyontételeket pedig így a föld belsejében rejlő kincseket, teljességgel lehetetlen akár csak megközelítően is felbecsülni.

A háboru előtt az állam vagyonát 2 milliárd 320 millió aranylejt becsülték, de ez a vagyon ah áboru után nagy mértékben növekedett. Ma például, hogy csak

részletet említsünk, háromszorosan nagyobb vasúti hálózata, kétszerannyi erőssége van az államnak, azonkívül egész nagy új bányája és iparvállalata, amelyek a csatolt területekkel mentek át a kincstár tulajdonába.

A kincstári vagyontételek értéke

Az ipar- és kereskedelemügyi minisztérium rendelkezésére álló adatok szerint az állam vagyona, a bánya és regalejogokon kívül, 4 milliárd 539 millió 180.848 aranylejt ér, ami papírtértékben 481 milliárd 567 millió 233.920 lejnek felel meg. Ennek a hatalmas vagyonkomplexumnak egyes tételei a következők:

- CFR 2 milliárd 139 millió, 445,799 aranylejt.
- Posta, táviró és telefon 110 millió aranylejt.
- Tengeri kikötők 77 millió 371.073 aranylejt.
- Folyami kikötők 58 millió aranylejt.
- A gataci és brajai dokkok 16 millió 955 ezer aranylejt.
- Róman Folyamhajózási Társaság 12 millió 190 ezer aranylejt.
- Róman tengerhajózási Társaság 5 millió 365 ezer aranylejt.
- Állami fürdők és üdülőtelepek 23 millió 476.128 aranylejt.

- RMS 66 millió 877.048 aranylejt.
- Állami erdőségek 1 milliárd 315 millió aranylejt.
- Állami halászat 176 millió 500 ezer aranylejt.
- Állami bányák és iparvállalatok 40 millió aranylejt.
- Állami földek, mintagazdaságok, stb. 500 millió aranylejt.

Minimális rentabilitás

Van egy újabb statisztika is, amelyet dr. I. N. Angelescu professzor állított össze és eszerint az állam vagyona 6 milliárd aranylejt, illetve 748 milliárd papírtérték meg, de ebben az összegben már benne vannak az állami bányavállalatok és a regalejogok is. Ez az egész vagyon saját részben 1927-ben 2 milliárd 901 millió papírtérték, illetve 92.5 millió aranylejt jövedelmezett, ami egy 6 milliárd 200 millió aranylejtben kalkulált vagyonnal 1.5 százalékos jövedelmezőségnek felel meg, holott a háboru előtt az államnak 5.4 százalékos jövedelme volt az akkor lényegesen kisebb értékű vagyonkomplexumból. Ha a fenti becslés nem is volna a legprecízebb, annyit min denesetre bizonyít ez a kalkuláció, hogy a mai adminisztrációs módszerek mellett az állam gazdasági vagyonának rentabilitása nagyon rossz és hogy ez a gazdasági gyökere reformra szorult. Ezt a célt szolgálja a kommercializálási törvény módosítására vonatkozó javaslat

Wilensky-delegáció utolsó nagyváradi mitingje
febr. 3-án vasárnap d. e. 11 órakor a városháza dísztermében
A miting szónokai:
Dr. Jehuda Wilensky, Jeruzsálem
Dr. Rachel Klompusz, Reval
Dr. Ottó Abeles, Wien.
Beféjező díj nincs.

<p>SELECT-MOZGÓ Ma és holnap utoljára Manon regénye Főszerepben: John Barrymore és Dolores Costello Monopol Filmcentrala. Hétfőn: Heidelbergi diákherceg Ramon Novarroval</p>	<p>URANIAMOZGÓ Ma és holnap utoljára Sivatag dala egy katona könnyekig megható története, főszerepben: Dorothy Wieck és Luois Lerch Monopol Concordiafilm. Hétfőn: Alkoholcsempészek John Gilberttel</p>
--	---

EGYESÜLETI ÉLET

— Uj vezetőség a temesvári Ezra élén Nemrég tartotta meg a temesvári Ezra második közgyűlését, amely fontos stációt jelentett az egyesület fejlődésében. A közgyűlés által választott új vezetőség amelynek élén dr. Kransz Mihály ideggyógyász áll és amelynek többek között dr. Perlstein Artur, Schwartz Tibor, Iczkovičs Márton, Nyiszli János, Grosz Gyula, Bergmann Viktor, Auscher Ernő, Kautheil Géza, Brauch Brunó, dr. Dézsnai Viktor, dr. Friedmann Andor, Ferenci Annus, Havas Lily, Löbl Ernő, dr. Naschitz Imre, dr. Schléizinger László a tagjai, a megkezdett munka pozitív és értékes irányban való folytatását biztosítja. A közgyűlés által elfogadott részletes kulturprogram is amellett tanuskodik, hogy az egyesület, amely a temesvári fiatal zsidó generáció legértékesebb tagjait szervezte meg elsőiben, mindinkább közeledik a zsidó renaissance mozgalom szellemi és kulturális munkájához. Az egyesület már eddig 118 tagot számlál és kulturális rendezvényei egy még szélesebb körű, a zsidóságtól eddig teljesen távol álló réteg bekapcsolását jelentették a zsidó mozgalomba. Az új egyesületi év első nyilvános rendezvényén dr. Hamburg József, az Ezra-egyesület országos szervezetének elnöke tartott előadást Az asszimiláció lélektana címen, amelyet nagyszámú lelkes közönség hallgatott végig. Az előadás a modern pszichológia eszközeivel vizsgálta az asszimilált zsidó különleges és érdekes lelki habitusát, amelyet elsősorban a környező népek itéletéből és a zsidóság természetellenes helyzetéből fakadó Minderwertigkeitsgefühl determinál. Dr. Hamburg József látogatásával kapcsolatban az Ezra vezetősége is fontos tanácskozásokat tartott amelyek véglegesen tisztázzák az egyesületnek a zsidó mozgalomhoz való szerves viszonyát. A tanácskozások kapcsán hozott határozatok biztosítják az aktív bekapcsolódást a Palesztina-munkába és az egyesület kulturprogramja is kibővíti azal, hogy rendszeres hetenkénti szemináriumokon, amelyek csak tagok számára lesznek hozzáférhetők, szakszerűen és tudományosan fogják ismertetni a zsidó renaissance-mozgalom történetét és problémáit, valamint a modern zsidó világlátás irányvonalait Max Brod Heidentun, Christentum, Judentum című alapvető Vlozofiai műve nyomán. Ugyancsak a szeminárium programjában tartozik a zsidóság szociális problémáinak ismertetése is Borochoy és Arlosoroffi művei nyomán.

— A kolozsvári Célre Cion vasárnap esti taggyűlésén dr. Hamburg József tart előadást A zsidóság szociális prob-

lémája címen. Az előadás 7 órakor kezdődik. A tagok és érdeklődők pontos megjelenését kéri a vezetőség. Az előadás a Zs. N. Sz. (Str. Baron L. Pop 10) helyiségében lesz megtartva.

— A kolozsvári Ezra vasárnap délután 4 órakor kezdődő gyűlésén dr. Kohn Hilel tart előadást Halacha és Aggadah címen. Pontos megjelenést kér a vezetőség. Az előadás a Zs. N. Sz. (Str. Baron L. Pop 10) helyiségében lesz megtartva.

— A máramaroszigeti zsidó ifjuság

teaestélyei. Tudósítónk jelenti: Az utóbbi hetekben a máramaroszigeti zsidó társadalmi életbe új lendületet hoztak a zsidó ifjusági csoportok által rendezett jólsikerült teaestélyek. A táncszalag egybe kötött teaestélyeken, melyek a Koronakávéház éttermében vannak minden szombaton megtartva, a társadalom színe-java jelenik meg és egy-egy cionista estély (ahogy ezt a szigetiek nevezik) mindenki számára egy nagyszerű és feledhetetlen élményt jelent. A legutóbbi Chamisa-Ászár estély az egész évad-

nak legsikerültebb rendezvénye volt és az általános gazdasági depresszió dacára is, máramarosi relációkban óriási bevételt hozott a Keren Kajemetnek. A rendezőség élén dr. Sternberg Aladár az ő elismert agitálásával működik közre. Az osztatlan sikerért elsősorban Halperi Zsófi, Klein Simon, és Székely Sándornak jár elismerés, kiknek neve garancia arra, hogy a rendszeresített ifjusági rendezvények a máramaroszigeti társadalmi életbe új vérkeringést fognak hozni.

Ellopták a Lupas-féle gégetükörpanama legkompromittálabb aktáit

Pár nap múlva parlament elé kerül a Lupas-ügy dosziéja

(Bucuresti-Bukarest, február 1. Az Uj Kelet tud.) A Lupas-féle gégetükör szállítási ügyében most zárja le az aktákat az egészségügyi minisztérium. A nagy port felvert kórházi felszerelési szállítási, mely egy 100 esztendőre ellátta Romániát gégetükörrel, kétféle hibaváló sajtókampány, nyilatkozatok és ellennyilatkozatok elhangzása végeztével tövődik össze egy hatalmas dossziévé, amely rövidesen a parlament elé kerül. Mint ahogy dr. Dan sever egészségügyi miniszter nemrég az Uj Kelet munkatársának is kijelentette, a Lupas-féle gégetükör, olyan szenzációkat rejt magában, amely minden valószínűség szerint bünyüi terep fog folytatódni.

A legújabb értesülések érdekesen ma-

gyarúzzák, hogy a gégetükör szállítás aktáinak miért nem sikerült még nyilvánosságra kerülőik. Megirtuk, hogy az egészségügyi miniszter interpelláció formájában akarja napirendere tüzetni a kérdést, amelyre válaszulva ő fogja majd teljes őszinteséggel legpontosabb részleteig is ismertetni az ügy állását. Az interpelláció azonban mind a mai napig elmaradt, ami arra enged következtetni, hogy az akták ügyében komplikációk állottak be. A kormány ugyaris a nyomozás során kíváncsi volt arra, hogy a német piacon milyen napi-áron vesztegetik a Lupas-féle műszereket és erről árjegyzéket kért a német érdekeltségű szállító vállalatoktól. Mikor aztán arra került a sor, hogy a tényleges árakat Lupas

volt miniszter áráival összehasonlítsák, abban a meglepetésben volt része az igazságügyminisztériumnak, hogy az akták közül hiányzik a szállított áru darab listájának költségvetése. Hogy miként veszték el ezek az adatok, ezt is a beígért bünyüi szenzáció fogja kideríteni. Ami a dolog politikai részét illeti, ebben a kérdésben teljes a megegyezés a kormány és a liberális párt között. A liberális párt ugylátszik, az ellenzéki sorban revízió alá vette régi meggyőződéseit és leszögezni kívánja, hogy ragaszkodik a bűnösök megbüntetéséhez. Múltan a kormánynak is ugyanez a véleménye, a bekövetkező parlamenti vita egészen bizonyosan szenzációs érdekességgel fejleményekhez fog vezetni.

Szokatlan gyors tempóban szavazták meg Kolozsvár városának milliós költségvetési tétéleit

(Cluj-Kolozsvár, február 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) A városi tanács közgyűlésén ma délelőtti tíz órakor folytatták a költségvetési vitát. Miután a város közvetlen közigazgatási költségvetésére 18 milliót szavazták meg az elmúlt évi 15 millióval szemben, a hidak karbantartására 1 millió 200 ezer lejt, az utak és uccák karbantartására 8 millió 500 ezer lejt a Szamospart szabályozására 2 millió lejt, a községi elemi iskolák fenntartására 3 millió 500 ezer lejt, tanoncskolákra 1 millió 400 ezer lejt, a tanoncotthonra 1 millió 950 ezer, a temető karbantartására 450 ezer lejt, a különböző segélyek megszavazása került sorra.

Amikor a Nőegyletek és a többi jótékony célú egyesületek által fenntartott intézményeknek nyújtandó segély megszavazása került sorra, a zsidó Nőegylet nevében özvegy Neuberger Zsigmondné emelkedett szólásra és kérte, hogy a költségvetésben elirányított 450 ezer lejt emeljék fel és a különböző intézmények külön-külön legalább 50-50 ezer lejt kapjanak. Felmentette, hogy a zsidó Nőegylet által fenntartott zsidó Napközi

Otthon naponta 130 gyermeknek ad teljes ellátást s a gyermekeket meleg ruhával látja le. Rámutatott arra, hogy amennyiben ezeket a gyermekeket magukra hagyják úgy a toloncházakat töltik meg s viszont ha megakarják őket menteni, ebben a városnak kötelessége a megmentésükre siető egyesületeket megfelelő formában támogatni. A tanács egy bizottság kiküldését javasolja a megszavazott segély aránylagos elosztása érdekében.

A közgyűlés ezután a villamosüzem igazgatója által egy új áramelosztó felállítására kért 4 és félmillió ügyében indította meg a vitát. Dragos mérnök és

dr. Kertész tanácsosok felszólalása után a tanács szakértők kiküldését határozta el.

A költségvetés 120 pontban foglalt bevételeit és kiadásait Simon pénzügyi tanácsos a tanácsosok lanyha érdeklődése mellett szinte ledarálja és a közpénz felhasználása fölötti vita így hamar végehez ér. Délután egy órakor az ülést Mihali polgármester be is zárja.

A délutáni ülésen az autótaxik ügyét tárgyalták s ennek a problémának tanulmányozására kiküldött bizottság javaslatát figyelemre se méltatva új bizottság kiküldését határozta el a tanács.

Grand-Hotel BUCURESTI

A legmodernebb kényelemmel felszerelve. Fürdőszobák, gőzfűtés, lift, telefonok, rádiószalon, olvasóterem, fodrászműhely, Bár-Suffet.

Rendkívül leszállított szobákrak!

A CLUJ

TACAMUL

ezüstárugyárban

82 készült minden darab evőeszköz és disztárgy ezen gyárral van ellátva.

300-as finomság!

Gyártmányaink minden jobb élelmiszerben megrendelhetők. — Viszonteladókak: „TACAMUL” ezüstárugyár Cluj, Strada N. Iorga 11/A.

הנה עדיין אין עסקים וילבור: קודש הנוחה אנה אנדרע לייבסער. תרומה העלמעה. סקער שיססעל אנה ועמאליק רי מועללע געגענטשערע

A Magyar Színházban hétfőn kezdik vetíteni Európa legragyogóbb, legkacagtatóbb, legötletesebb filmvígjátékát, melynek címe:

Mézeshetek

Naponként 3 előadás: 3-kor, 5-kor, 7-kor.

Fagy és éles levegő ellenére bürsonypuha kezek, fiatalos arc.

Csodás hatású Glycerin és méz-zsólé szikkadt és pattanásosbőr ellen. Egy éjszakán át gyógyít!

Dr. Dralle Malattine-krémje.
K. pi. a. h. a. r. d. rog. eriában, gyógytárban és parfümeriában.

Szombat, 1929

Hogyan a há

Ujabbban a há hulláma mellett az irodalma hui fi és nő együttél sadalmi vonatkoz teszik ennek a k szempontjait, egy kézikönyvek és t és ujjában Bécs házasság problém holnap házasság

A kérdéstől le Bécsnek legnagyobb Lazarsfeld, aki a cinnu intézményt pszichológiai ala kerthaus nagyter annak a jele, hog körből kikerült a modern hölgye megajapításal tartalmat kell ön tartalmat kell ön ba, valamint elixi lési processzusát. Az előadónó a tör mazzal igazoltá, ményének fogyat tük, ezek letunt kezlek és van mó Mindenekelőtt — zarsfeld — az ed kell előkészíteni kell érteni a affa lem nem lehet tar nek első kötelessé teremtsé a függetl pedig ara kel ne és segítse előbra való törekves leány nevelését o ne akassa bele m engedje, hogy a is élvezhesse az é

Az előadónó sz ban semmi szore erotika motósságná szernék. A jogok lő elosztásán fog ság, a házasságek és ezt a barátságog fogtevése boldogsá

Nagyjából ez vo gus fejtegetése. Ig és ezt a következő

A tudós hölgy lejtett: lényeges sz

Nagy kár, hogy adatok-tárházába a zsidó házassági ott ha ezt nem ce dus kinccsel gazo felfogás szerint ug az új generáció él sére van hivatva. nek egyik részét, e leimok és nevelőit leszoktak mosolyo pontnak szokák h gást. Óskori barba szidni a zsidó ház szen elfelejtik, nos

Videki fontos kéré ponton 100-1

villamos h

éjeli-nappali has céra, esetleg hos sen a tulajdonos bérebe adó. 2 hol raktárnelyiségek seket. Jparvállala Nagyszében

Holnap (vasár

Rob

Film m

Tavas

Hogyan neveljünk a házasságra?

Ujabbon a háborús műmoar-irodalom hulláma mellett egy másik problémának az irodalma hullámzik. Kutatják a férfi és nő együttélésének természeti és társadalmi vonatkozásait, vizsgálat tárgyává teszik annak a kérdésnek közele és távoli szempontjait, egyre-másra jelennek meg kézikönyvek és tanulmányok a kérdésről és újabb Bécseben ankét volt a modern házasság problémáiról e címen: „A me és holnap házassága”.

A kérdéssel legutóbb előadást tartott Bécsnek legnagyobb „szakértője” Sophie Lazarsfeld, aki a „Házassági tanácsadó” című intézményt alapította meg individua pszichológiai alapon. Az előadás a Konzerthaus nagyteremben zajlott le, ami annak a jele, hogy nagy és az intelligencia köréből kikerült közönség hallgatta végig a modern hölgyet, aki azzal a szomorú megállapítással kezdte, hogy bizony új tartalmat kell önteni a modern házasságba, valamint elixírfelet, ha végeles bormlési processzusaft fel akarjuk tartóztatni. Az előadónő a történelemből vett adathalmazzal igazolta, hogy a házasság intézményének fogyatékosságai nem mai keletiek, ezek letűnt korszakokban is jelentkeztek és van mód a bajok gyógyítására. Mindenekelőtt — mondotta Sophie Lazarsfeld — az eddigi elűtő neveléssel kell előkészíteni a jobb házasítást. Meg kell érteni a fiatalokkal, hogy a szerelem nem lehet tartalma az életnek. A nőnek első kötelessége, hogy önállóan megteremtse a függetlenségét, a fiatallembert pedig arra kell nevelni, hogy becsülje a és segítse előbbre lépésére függetlenségére való törekvést. Viszont a leány nevelését oda kell irányítani, hogy ne akassza bele magát a férfibe, hanem engedje, hogy a férj a házasságon belül is élvezhesse az élet szabadságát.

Az előadónő szerint a jövő házasságban semmi szerepe nem lesz sem az erőkúra mohóságának sem a szerelmi kény szenvedésnek. A jogok és kötelességek egyenlő elosztásán fog felépülni a jövő házasság, a házastársak igaz barátok lesznek és ezt a barátságot két ember önálló doctegvése boldogsággá fogja kovácsolni.

Nagyjából ez volt a híres női pedagógus feljegyzése. Így állította be a kérdést és ezt a következtetést vonta le.

A tudós hölgy valamit azonban kifejtett: lényeges szempontot.

Nagy kár, hogy amikor a történeti adatok tárházába látogatott el, átnézett a zsidó házassági élet adatai fölött, holott ha ezt nem cselekszi meg, okfejtéseit és kinevelést gazdagíthatta volna. Zsidó fellegős szerint ugyanis az asszony főleg az új generáció életrekeltségére és nevelésére van hivatva. Ma mikor ennek az ügynek egyik részét, a nevelést, dadák, freulemek és nevelőintézetek bonyolítják le, leszoktak mosolyogni és tulajdoni álláspontnak szokták bélyegezni ezt a felfogást. Óskori barbarizmusnak is szokták zsidóni a zsidó házastársi viszonyt és egészen elfelejtik, hogy ez a nép nem utolsó

Vidéki fontos kereskedelmi és ipari gócponton 100-120 loerét képviselő

villamos hajtóerőáram

éjeli-nappali használatra, iparváltatási célra, esetleg hosszabb időre is egyenesen a tulajdonostól jutányosan használatba adó. 2 holdas telken épületek és raktárhelyiségek is vannak. Megkereséseket „iparváltatás” jellegű Hermes R.-T., Nagyszében-ibiu, továbbít.

Holnap (vasárnap) d. e. 11 órakor a Magyar Színházban mozi-matiné gyermekek részére!

Robinson Crusoe

Film mesejáték 6 felvonásban. Helyárak: 15 és 10 lei.

szorban, saját népi egzisztenciáját és világokat megtermékenyítő bibliai kultúráját a házasság tisztaságának köszönheti, annak az intézményesített morálnak, ami a hitvesi együttéléssel összefügg és amit ma jónevelt, komoly, benső tisztességűl áthatott modernnek is respektálnak. Szó sines róla, a társadalom sok egy- másba kapcsolódó, főleg gazdasági körülmény következtében a legújabb évtizedekben új alakot öltött, ami a házasság keretét is megváltoztatta. Nem anyát igyekeznek nevelni elsősorban a leányból hanem kenyérkeresőt, ami előcsitotta a leányt, mohóvá tette, sok esetben eldurvította. Kérdés, vajon a szokatlannul sok válás a mi korunkban nem vezethető-e vissza a tulhajtott nemi egyenlőségre. Valahol így jellemzi a Talmud a nőket: „Nasim am bfné aonom hém”. Az asszony magánakvaló külön nép”. Tartózkodásban, szemérmességében, kifinomult magatartásában a nő valóban magában áll, akikhez a férfinek ösztönös

tisztelettel kell közelednie. Amikor tehát házasságra való nevelésről van szó, föltétlenül igénybe kellene venni az ősidők óta érvényes követeléseket: a nőnek, hogy legyenek nőiesek, ami gyűjtőfogalma a tartózkodásnak, a megnevesült életiflogásnak, az érintkezés ideálzínusait átszűrt formájának. A férfinnál hogy fokozottan törekedjenek a nő gazdasági megkönnyítésére, hogy legyenek karakterükben egyenesek, akarásukban gerincesek, őszinték és igazak. Megint egy talmudi példázattal kell alátámasztani ezt a követelést. Valahol Peszcuimban Reb Chanina és Reb Ostja esetét mondja el a Talmud. Ez a két bölsé lábbei készíttéssel tartotta fem magát és perditának is dolgozott. Ezek, a mikor e „szentséges chachanak” nevében esküdtek, mindenki hitt nekik. Igaz írttivel szemben — ez a példázat értelme — a moosarban levők is igazak. Ez an evelési princípiumot pedig meg lehet valósítani akkor is, amikor köve-

DÖSTYÉTI ISZAP

A természet erejével gyógyítja a reumat, köszvény, ischias.

Minden gyógyzeriárban kapható.

Pl. Oa Rocka (szappakolás.)

Gamma-kompress (kész iszapborogatás.) **Legelőbb hátkúra**, mert 30-szor ha szállható.

Főlerakat:

Mr. Ph. L. SINGER Timişoara II, Str. Tegle No. 2. (Volt Vécsey-ucca)

teljük a női függetlenséget és hogy a nő ne akassza bele magát a férfibe. Zsidó szempontból ezt a megjegyzést voltam bátor hozzáfűzni a tisztelt hölgy előadásához. (sz. t.)

Átlag 50%-al emelték fel a dohányneműek árát

A miniszteri ígért ellenére az olcsóbb cigaretták árát is emelték

(Cluj-Kolozsvár, febr. 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kölcsön végleges aláírásáról még mindig nem érkezett pontos híradás, de a kölcsönnel kapcsolatos dohánnyarak emeléséből péntek délután szomorú valóság lett. Hét napon keresztül napról-napra cáfoló kommunikátétt közzé a pénzügyminiszterium, amelyben hírdul adta, hogy a dohánnyarak emeléséről foralomba került hírek egyelőre koraiak. Sajnos, ezek a cáfolatok nagyon rövid idő alatt brutális cáfolatok nyertek. Péntek reggel az összes monopóliárudák megkapták távirati rendelet alapján az új árakat és a délutáni órákban már mindenütt felemelt tarifa szerint árulták a dohánnyeműket.

Hogy a monopóliarudák árának felemelése elkerülhetetlen volt azt mindenki tudta. A stabilizációs kölcsön garanciája képen az állam a monopóliarudák emelést köthette le s ezeknek a jövedelmeknek ellenőrzését a kölcsön megkötése után

már a hitelezők csoportjainak megbízottja fogja végezni. Hogy ez a jövedelem megfelelő garancia lehessen, fel kellett emelni a dohánnyeműek árát. Arra azonban senki sem számított, hogy egy ilyen aránytalanul nagy emelésről lesz szó. A pénzügyminiszterium többször is közölte, hogy csak a drágább cigaretták és dohánnyeműek árát fogják emelni, a tényleges helyzet azonban az, hogy csak a legolcsóbb dohánnyeműek ára maradt változatlan, de a munkásosztály által fogyasztott szerényebb dohánnyeműk árát is felemelték. Az új árakat a régi árakhoz viszonyítva itt adjuk:

Dohány kg.-ként: Tutua Regal 1500 (1000), Lux 1200 (700), I. osztályu 700 (500), II. osztályu 500 (400), III. osztályu finom 350 (300), III. pipa 300 (160).

Szivarok darabonként: Alba Julia 20 (15), Regalia Média 15 (12), Trabucco 10 (8), Britanikka 10 (8), Kuba 8 (5), Seno-

ribas 6 (4.50), Portorico 6 (3.50), Ardena 4 (2.50), Olt 3 (1.50), Cigarillos 2.50 (2), National 1.50 (1.25).

Cigaretták darabonként: Ferdinand király 6 (5), Specialitate hüvelyvel 1.80 (1.50) hüvely nélkül 1.80 (1.80), Regala RMS 1.70 (1.20) Intim RMS 1.50 (1), Mircea 1.70 (1.20), Regal 1.40 (1), Intim Club 1.20 (0.80), Dame 0.80 (0.60).

A dohánnyarak emelésének és a különösen az emelés arányának híre bombaként hatott Kolozsváron Péntek délután a trafikok forgalma erősen megcsappant, a nikotin-fogyasztók első elkéseregükben passzív rezisztenciába kezdtek és erősen fogadkoztak, hogy le szoknak a dohánnyársról. Hogy a nikotin szenvedélye, vagy a takarékosági vágy fog-e győzni, az egyelőre kétséges, bizonyon azonban az, hogy a trafik-árak emelése nem járult túlságosan hozzá az új rezsim népszerűségéhez.

Két diák és egy törvényszéki jegyző véresre vertek két zsidó kereskedőt a tövisi állomáson

(Cluj-Kolozsvár, február 1. Az Uj Kelet tud.) Durva antiszemita merényletnek lett áldozata a tövisi állomáson két öreg zsidó utas, akiket két diák segítségével súlyosan inzultált egy Ilie Arpasiu nevű törvényszéki jegyző, akinek illetőségét, illetve lakóhelyét a tövisi rendőrség csodálatosképen még mindig nem tudta kideríteni.

A két bakés zsidó kereskedő az indóház előcsarnokában a nagy tolongásban a tömeghez préselve várt arra, hogy a jegypénztárhoz kerülhessen és a várakozás során két diáksapkás fiatalember lépett egyikükhöz, Neumann Sámuel mararosi kereskedőhöz s előbb gunyos szavakat intéztek hozzá, majd durván megfogták szakállát és kihúzták a várakozók közül csupán azért, mert előbb szerettek volna jegyet váltani, mint a szakállas zsidók. A gyöngye fizikumú Neumann segítségért kiáltott s ekkor lépett hozzá Ilie Arpasiu, aki öklével durván szájonnyitotta.

— Nem hallgatsz el, büdös zsidó — kiáltott rá s mindkét öklével ütötte és verte.

Egyetlen ember sietett a szerencsétlen

zsidó segítségére, Nussbacher kolozsvári marhakereskedő, aki megfogta Arpasinak a karját és megkérdezte tőle, mi joga utlegel Neumann Sámuel.

Ilie Arpasiu erre Nussbacher felé fordult, öklével a mítsem sejtő kereskedő szemébe vágott, aki erre néhány másodpercre elvesztette látóképességét s ezt kihasználva Arpasiu, a védtelen Nussbacher a földre teperte, mellére térdelt és reprodukálhatatlan káromkodások közepette össze-vissza rugta a védekezni nem tudó embert.

A dulakodás színhelyére sietett Mihutiu Joan bukaresti állami tisztviselő, aki védelmébe vette a két zsidó kereskedőt és felhívta figyelmét Arpasiuak arra, hogy a várótermekben, valamint az indóházban több külföldi utas is tartózkodik, akik megbotránkozva szemlélik az ő kvalifikálhatatlan viselkedését.

Időközben megérkezett az állomási rendőrség is, akik Nussbacher erőlyes követelésére, letartóztatják a s a vasuti

komiszáriátusra kísérték Arpasiuat, aki eleinte még a rendőrökkel is szembe akart szállani. A két diáksapkás fiatalember időközben eltűnt s így a vasuti rendőrségen csupán Arpasiu hallgathatták ki. Arpasiu csak hosszú idő múlva volt hajlandó felmutatni igazolványait, amelyek, mint később kiderült, hamisak voltak. Ugyanis azt a kijelentést tette, hogy az aradi törvényszéken jegyző, ezzel szemben később megállapítást nyert, hogy a szászrégeni járásbírósgon van alkalmazva mint napidijas.

Nussbacher egyébként orvosi látellett vétetett fel a tövisi állomáson szenvedett sérüléséről, amelynek alapján bűnvádi feljelentést tesz Arpasiu Ilie és társai ellen. Ezzel azonban ninosen lezárva az ügy. A magánfeljelentéstől függetlenül hivatalból meg kell indítani az eljárást a brutális támadók ellen és példás büntetéssel kell gondoskodni arról, hogy az ilyen merényletek tényleg megszűnjenek végre.

Viszonteladók figyelmébe!

Megérkeztek a legjobb márkájú kerékpárjaink

Victoria, Triumph és az olcsó Allemania

Képviselő: Cluj, Str. Aventuriosoa 13.

Tavaszi ruhák festése, tisztítása megkezdődött Czinknél Cluj.

Véres verekedés során liberális parasztek meggyilkolták egy bukovinai falu kormánypárti vezérét

A liberális párttagozat elnöke is súlyosan megsebesült

(Bucuresti-Bukarest, február 1. Az Uj Kelet tud.) A főváros politikai körét értendő izgalomban tartja egy Csernovitzból érkező jelentés, mely szokatlan mértékű politikai összetűzésekről számol be. A bukovinai Buda községben két ellentétes politikai nézetű parasztcsoport vé-

res verekedést rendezett, amelynek igen sokan estek áldozatul.

Különösen az váltott óriási izgalmat kelt a híradás nyomán, hogy a verekedők Pimincuc Pétert, a nemzeti pártbucsei szervezet elnökét a verekedés hevében meggyilkolták. Ezenkívül

igen sok sebesülés, közöttük két halálos erejű sebesülés is történt. Ezenkívül lyos sebesülés áldozata lett az ottani liberális pártvezető elnöke is.

A verekedés körülményeinek kiderítése a kormány elrendelte a legselesebbkörüli nyomozást.

Rövid hírek a zsidó világból

Havazik Palesztinában. Gépfegyverekkel és lángszórókkal a sáskák ellen. Einstein a fejnélküli zsidó testről. A londoni Rotschild barmicvája. Maimonidesz-émlékünnep Kairóban. Megtalálták Herzl eredeti végrendeletét

Ezen a héten egész Palesztinában sűrű hó esett. A hőmérséklet szokatlanul alacsony, a Judeai fensík sűrű hóval van borítva.

Transzjordánia felől hatalmas sáskák támadták meg Palesztinát. A hájáról egy gépfegyverekkel és lángszórókkal felgyűrt csapatot vezényelték, amely a palesztinai lakosság által támogatva, eredményesen vette fel a harcot a sáskák ellen. E valószínűs hadjáratszámba menő védekezés során sikerült a sáskák legnagyobb részét elpusztítani.

Einstein professzor az amerikai Keren Hajjeszód-kampány alkalmával kiáltványt intézett az amerikai zsidókhoz, amelyben örömeinek ad kifejezést, hogy ez az első alkalom, amikor cionisták és nemzionisták egyesült erővel állnak a Palesztina-ügy szolgálatában. Majd ezt mondja Einstein: „A zsidóság egy kétezer évvel ezelőtt lefejezett állathoz hasonlít. Jeruzsálem az ő templomával volt a fej és isten csodája, hogy a lefejezett test ilyen hosszú ideig életben tudott maradni. De még nagyobb csoda, hogy ez az arápytalanná torzult test néhány évvel ezelőtt ráeszmélt arra, hogy vissza kell szereznie a fejét. És íme maris sikerült neki Palesztinában egy egész rendes kis fejecskét kiizadni. De ez a fej mégis túl kicsi, túl gyöngye a nagy, vastag testhez képest. Legyen gondolatok rá, hogy a zsidó népnek ismét normális, tisztességes feje legyen, amelyen egy rendes élőlényhez illik.”

Nahum Szokolov, aki egyik fiának

Számára már megérkeztek a **Nora rádiók** nézze meg és hallgassa meg!

Nora-rádió-nak nincsen párja, Nora-rádiótól mindenki el lesz ragadtatva, aki hallani és látni fogja.

A Nora-rádió Szatmáron már e héttől kezdve a kávéházakban, Keresk, Csarnokban, kaszinókban és egyesületekben be lesz mutatva, amikor is a szatmári „Szamos” lapban esetről-esetre a közönség tudomására lesz hozva, hogy mikor és hol lesz látható és hallható.

A Nora-rádió az összes városok nevei a gép mutatólapjára vannak ráírva.

A Nora-rádió-nem kell az állomást keresni, mert a városokat jelző mutatóval nyomban azt a várost kapja, amelyiket akarja.

A Nora rádió-t amíg nem látta és nem hallotta, saját érdekében ne vegyen rádiót.

Vezérképviselet:

Szatmár-, Máramaros- és Szilágymegyékre: **Melchner és Halász**

automobil, rádió és műszaki vállalat Satu-Mare (Szatmár-Németh) Piața Brătianu (Dedák-tér) 6 sz. alatt.

Berlinben történt váratlan elhalálása miatt elhalasztotta amerikai útját, február 20-án indul el az Egyesült Államokba, hogy ott részt vegyen a Keren Hajjeszód-kampányban.

Str Demison Ross, a londoni Keleti Akadémia igazgatója, néhány napig Jeruzsálemben tartózkodott, ahol kijelentette, hogy alkalma volt alaposan tanulmányozni a jeruzsálemi héber egyetemét, amelyer rendkívül értékes kutatómunka folyik. A jeruzsálemi egyetem rövidesen az egész Kelet tudományos centruma lesz.

A palesztinai kormány felkérte a cionista világszervezet végrehajtóbizottságát, hogy készítsen számára részletes jelentést a Jewish Agency-ügy állásáról, hogy a kormány belefoglalhassa azt a Népszövetséghez intézendő memorandumba.

Telavivban ez év tavaszán rendezik meg a Közelkelet ipari kiállítását. Ebből az alkalomból a hazajövisi társaságok a kiállítandó tárgyak részére 30-50 százalékos terjedő szállítási kedvezményt, a kiállítás látogatói részére pedig 25 százalékos utazási kedvezményt adnak. Ezek a kedvezmények a Triestből induló hajókra vonatkoznak.

Felix M. Warburg, a közismert amerikai filantrop 10.000 dollárt adományozott a haifai héber egyetem számára.

A palesztinai héber nyelvtársaság ezekben a napokban ünnepelte fennállásának

huszonöt éves jubileumát.

A jordánvölgyi Ruthenberg-művek építése gyors tempóban folyik. Dagania kolóniára és több jordánvölgyi zsidó telepre már bevezették a villanyvilágítást, amelyet a Ruthenberg-művek szolgáltatnak.

Az elmúlt szombaton ünnepelték a londoni nagytemplomban Lionel de Rotschild fiának, a kis Edmond Leopold Rotschildnak barmicvája ünnepét. Előkelő közönség jelent meg és dr. Herz bírodalmi főbíró nagy beszédet tartott. A téma-szakszót a kis Rotschild maga olvasta el, akit egyébként igen vallásos szellemben neveltek.

A szófiai bolgár nemzeti színházban január 21-én bemutatták Ansky: Dybuk című darabját. A premieren megjelent a kormány több tagja és számos előkelőség. A sajtó elragadtatással ír a darabról.

Az összes amerikai zsidó vallási frakciók megbízásából De Sola Pol főbíró közölte az amerikai külügyminisztérium naptárbizottságával, hogy minden olyan naptárreform, amely a szombati veszélyeztetné, az összes zsidók tiltakozásával fog találkozni.

Az Amerikában élő lengyel zsidók egyesülete Tygel főbíró javaslatára elhatározta, hogy egy ötmillió dolláros alapot létesít, amelyből a lengyelországi zsidó kárpaprosokat és kiskereskedőket olcsó hitelekkel fogják ellátni.

A lett kormány 15 ezer dollárt szándékozik meg a zsidó kisebbség kulturális céljaira. Ebből 6 ezer dollárt a rigai zsidó színház, 6 ezer dollárt zsidó ipariskolák 3 ezer dollárt pedig egyéb zsidó tanintézetek kapnak. Tudni kell, hogy egész Lettországon alig százezer zsidó él.

A kairói zsidó hitközség január másodikán nagy ünnepek keretében ünnepelte meg Maimonidesznek (Rambamnak) születésnapját. A zsidónevegyed ucai lényárban usztak. A kairói nagytemplomban a főbíró héber nyelvű beszédet tartott Rambamról. A Mokatim című vezető napilap az ünnepegről szóló tudósításában megjegyzi, hogy Egyiptom büszke lehet, hogy egy olyan kiváló nagyság, mint Mose ben Maimon Egyiptomban született.

A Hilfsverein der Deutschen Juden elhatározta, hogy erőteljes akciót indít a besszarábiai zsidó éhezők javára. Az akciónak már eddig is szép eredménye van.

Varsói jelentés szerint a katolikus vallásra áttért zsidók ott egyesületbe tömörültek és elhatározták, hogy egész Lengyelországban megszervezik a keresztelkedett zsidókat. Az egyesület hivatalos nyelve a jiddis.

A newyorki Carnegie-hallban a napokban ünnepelték meg az egyesült zsidó szakszervezetek (United Hebrew Trades) negyven éves jubileumát. Ehhez a szervezethez nyolcvanegy munkásegyletet tartozik és tagjainak száma százhuszezer.

Az 1927. évi bécsi munkásparaszti alkalmával tűzvész által elpusztult igazságszolgálatban bennégett Herzl Tivadar végrendelete is. Emiatt egyesek attól tartottak, hogy nehézségek fognak támadni Herzl hamvainak Palesztinába szállítása körül. Egy bécsi vezetőkönnyű most megtalálta Herzl sajátkezűleg írt végrendeletét, amelyben határozott kifejezést ad ennek a kívánságnak. Cionista körökben nagy örömet kelt a hír, mert ezután semmi akadály sem lehet annak, hogy Herzl hamvait Palesztinába szállítsák.

Saját érdekében!

Kísérje figyelemmel a Harisnyaház kirakatát és árait

Harisnya-ház
Calea Reg. Ferd. 29.
(Kishid mellett.)

Február 4-10-ig rendkívül nagy vásárt rendez a

Népáruház

Cal. Reg. Ferdinand 93.
még pedig

95 leies egységárban

kerülnek a legszebb ruházati cikkek eladásra, u. m.: Gyönyörű combinék és ingbugyik minden színben. A legjobb női ingek. Legújabb facon karton és glottkötények. Haskötők, selyemgummi harisnyatartóval. Hibátlan selyem- és florasziak. Fehér és színes abroszok. Duplászéles lepedővásznak. Férfi- és fiú ingek. Rövid és hosszú alsónadrágok. Selyem nyakkendők és nadrágtartók. Igen csinos gyermekruhák. Leginomább opások minden színben. Poupin és tiszta gyapjuszövetek. Duplászéles mosókélmé térfi és fiuruhának és még ezer másféle cikkeket 95 leiert.

Mindenkinek érdeke ezen cikkeket megadni, mert sem árverésen, sem végeladáson nem szerezhető be ilyen olcsó árban.

Gyermekfürösztéshez Höfer-szappant használjunk.

Hi

Az Uj Kelet az e zsidóság na főszerkesztő: Dr. Felelős szerkesztő Bukaresti szerkesztő Str. Carol 8 az Uj Kelet cik forrás meg

Lapunk a sepe miatt vas Leközlebbj sa lenik meg. rende

Dr. Marto Wizo szombat d A Wizo szomba rán február 2-á Kelet főszerkes eladó délutánt 5 szám alatti kl

A délkina ko küldött Japanna kiállítására. Pa gi jelentés szer újabb felvilágosi pánnak a hanké újolag felkérte a tegye meg az e megszállásának kormány a japá esetére garantiál gyon és életbizt szenvedett károl döntőbíróóság ké hajlandó kártérít

Felfüggesz paryyvárdi rend jelent: Országsz ttt néhány napp hotrány, amely gazdasági kamat Demeter igazgat nacos körül. Mi metert nyitlan n hogy Hrior rend sa mellett egymil ta zsarolni a nag Jónás Demetert gesztették állásá tottak a vádak fegyelmi vizsgáldőrigazgató ellen után méltán kelt Hles rendőrprefe delkezésé, amely tót állásától felf kesztés — hivat rint — nem a zs más ügyből kifo hogy mi ez a má publikálják.

AZ IDŐJÁRÁS könyvebben elv esése teiben 8 k tel edzi magát.

A Menorali. Menorah-könyve egész Erdélyben keltek. Irodalm vasók táborában szellemi kincseké gosságot van hiv dó zseni melegít fényét. Az egés 1250 lej, amit hav tekel is lehet tör

Marosvás legforgalmasabb helyiség 2 maga naira kiadó. En elsőrendű. — C Targu-Mures,

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánátság zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámbo Ferenc.
Bukaresti szerkesztőség: Kaszauer Rezső, Str. Caroli 81.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak írásra megjelölésével engedjük meg.

Lapunk a nyomdászemélyzet ünnepe miatt vasárnap nem jelenik meg. Legközelebbi számunk kedd reggel jelenik meg, rendes időben.

Dr. Marton Ernő tart előadást a Wizo szombat délutáni nyilvános ülésén. A Wizo szombat délutáni előadásai során február 2-án Marton Ernő, az Uj Kelet főszerkesztője tart előadást. Az előadó délutánt a Haggibbor Köto ucca 5 szám alatti klubhelyiségében rendezik.

A délkínai kormány újabb felszólítást küldött Japannak a santungi megszállás likvidálására. Párisból jelentik: Nankin-i jelentés szerint a délkínai kormány újabb felvilágosító jegyzéket küldött Japannak a hankani bojkott ügyében és újlag felkérte a japán kormányt, hogy tegye meg az előkészületeket Santung megszállásának likvidálására. A kínai kormány a japán csapatok kivonulása esetére garanciát a japán alattvalók vagyoni és életbiztonságát s az eddig elszemélyesített károkat japán-kínai vegyes döntőbíróóság ítéletei után esetenként hajlandó kártérítést is adni.

Felfüggesztették állásától Hrior nagyváradi rendőrigazgatót. Tudósítónk jelenti: Országsszerte nagy feltűnést keltett néhány nappal ezelőtt az a hatalmas botrány, amely a biharmegyei mezőgazdasági kamara ülésén tört ki Jónás Demeter igazgatósági tag, volt városi tanácsos körül. Mint ismeretes, Jónás Demeter nyíltan megvádolták az ülésen, hogy Hrior rendőrigazgató asszisztálása mellett egymillió lej erejéig meg akarja zsarolni a nagyváradi husiparosokat. Jónás Demeter még az ülés alatt felfüggesztették állásától és vizsgálatot indítottak a vádak ügyében és ugyancsak legyelemi vizsgálat indult meg Hrior rendőrigazgató ellen is. Ilyen előzmények után méltán keltett nagy feltűnést Reu Hrior rendőrprefektusnak az a mai rendelkezése, amellyel Hrior rendőrigazgató állásától felfüggesztette. A felfüggesztés — hivatalos magyarázat szerint — nem a zsarolási vádból, hanem más ügyből kifolyólag történt, de azt, hogy mi ez a másik ügy, egyelőre nem publikálják.

AZ IDŐJÁRÁS VISZONTAGSÁGAI Téli hónapokban elviseleti, ha reggelire egy csésze tejben 8 kávéskanál Ovomaltinellel edzi magát.

A Menorah-könyvek. A budapesti Menorah-könyvekről szóló híradások egész Erdélyben nagy várakozásokat keltenek. Irodalmi körökben és az olvasók táborában nehezen várják a zsidó szellemi kincseket. A Menorah új világhírességet van hivatva árasztani: a zsidó zseni melegítő, lelket szívet üdítő fényét. Az egész könyvsorozat ára: 1250 lej, amit havi kétszáz lejes részletekkel is lehet törleszteni.

Marosvásárhely Főterének legforgalmasabb pontján szép üzlet-helyiség 2 magazinnal, irodával azonnalra kiadó. Engros és detailüzletnek elsőrendű. — Cim: Goldstein Zs. Targu-Mures, Strada Calarasi 12.

Trotzkij két hét múlva elhagyja Oroszország területét

London, febr. 1. Jelentette az Uj Kelet, hogy a szovjet kormány engedélyt adott arra, hogy Trotzkij elhagyja turkesztáni száműzetési helyét. Erre a lépésre a szovjetkormány Trotzkij egyre növekvő népszerűsége kényszerítette, mely már szinte forradalmi mozgalommá kezdte kinőni magát. Az első jelentések arról szá-

moltak be, hogy Trotzkij Törökországba távozik, ahová a török kormánytól már meg is kapta a beutazási engedélyt. Újabb jelentések arról számolnak be, hogy Trotzkij már el is hagyta turkesztáni száműzetési helyét, és körülbelül két hét múlva családjaival együtt külföldre

utazik, de hogy melyik országba, arról ne emlékeznek meg az újabb híradás. A jelentéshez a szovjetkormány részéről az a megjegyzés van fűzve, hogy Trotzkij távozásába azért egyeztet bele, mert ne maradjon kivánatosnak Oroszországban való maradását.

A Haggibbor bál. A szezon legsikerültebb mulatságának ígérkezik a Haggibbor mai álarcosbálja. A város zsidóságának körében szokatlan érdeklődés nyilvánul meg a bál iránt. A Haggibbor rendezősége teljes apparátusával dolgozik a bál sikerén, melyen olyan pazar ötletű trükkökkel lepi meg a közönséget, amire még Kolozsváron nem volt példa. A Haggibbor vezetősége, hogy a bál teljes rendben legyen legördíthető, felkéri az összes rendezőket, hogy a hölgyeket mint az urakat, hogy este pont 9 órakor megjelenjenek. A rendezőgárdát lefényképezik és ezután kezdetét veszi az álarcos felvonulás. Az álarcosbálról filmfelvétel készül. Az elsőnek érkező 25 álarcos között értékes ajándékot fognak kiosztani. A szépségverseny fogja eldönteni: melyik a legszebb és legérdekesebb álarc. Ezekon kívül még számos meglepetés készül, ami a legattraktívabb teli mulatsággá fogja avatni a Haggibbor álarcosbálját.

Purgen (Purgó)-Bayer biztos, gyors hatáshu hashajtó.

Eljegyzés. Klein Miksa az Agrár Takarékpénztár Rt. nagyenyedi fiók igazgatója eljegyezte Schwartz Arankát Gyulafehérvárról. (Mindem külön értesítés helyett.)

Owen Joung és Pierpont Morgan ma reggel indulnak Európába. Berlinből jelentik: Washingtoni jelentés szerint Coolidge elnök ma Kellog államtitkár jelenlétében hosszabb kihallgatáson fogadta Owen Joung és Pierpont Morgan pénzügyi szakértőket. A két szakértő szombaton reggel indul Európába, hogy a jóvátétel végleges összegének megállapítására hivatott szakértői értekezleten, Párisban, résztvegyenek.

Ha köhög, vagy elnyálkásodásban szenved, igyék
Prof. Dr. Péter-féle köhögés elleni teát.
Kapható minden nagyobb gyógyszer-tárban és droguerában. Egy doboz ára 95 lei. Egy próbacsomag ára 35 lei.

Ady-emlékünnap a kolozsvári kisebbségi újságíróklubban. Meghitt körökben, de annál felemelőbb hangulat-

ban zajlott le a kolozsvári kisebbségi újságíróklub által rendezett Ady-emlékünnap. Az ünnepélyt Salamon László bevezetője nyitotta meg, aki Ady Endre jelentőségét korra és a jelen kor szemzőgéből világította meg. Utána Huszárné-Borsay Piroska adott elő Ady-Reinitz dalokat minden tulás nélkül, éragadó stílussal és bensőséggel, majd Simon Lajos szavalóművész Ady-interpre-tációi következtek megfelelő siker ker-tében. Az estély fénypontja Bretán Mik-lós két Ady-dala volt, amelyet ez a ki-vételes és kellőleg nem értékelte tehet-ségű zeneszerző pompás énektudással és szívekbe markoló bensőséggel adott elő, Sikere frenetikus volt, valóban méltó a nemes zenei szépségekhez, melyek da-laiiban csaknem minden akkordnál fel-csillantak. Bretán dalait és előadását olyan tapsvihár követte, hogy kényte-len volt mindkét dalát újlag énekelni. A felemelő ünnepséget Huszárné Borsay Piroska újabb Ady-Reinitz dalai zárták be, amelyekkel nagy és megérdemelt sikert aratott ez a finom, decens, az in-terpretáció művészi elemeinek kihang-súlyozására annyira rátermett énekmű-vész.

GYÖNGECSONTU, FEJLŐDÉS-BEN
ELMARADT gyermekeknek, gyöngye fel-nötteknek csukamajolaj helyett élvezet-es esemege a porajaku **Jemall.**

Művészi Blondel keretek!
Elvállalunk kézimunkák moztirását, régi keretek aranyozását és javítását. Estenként állandó kiállítás.
Somlyai Mihály Uj. Strada Iulia Maria 7. sz.

Eza Dr. Nosedo Szukas szob. Akasztó fel.

Február 8-ig lehet beadni az adóvallomásokot. Az 1929. évi adóvallomások benyújtására előírt határidő január 31-én lejárt. A zárlati munkálatok miatt azonban igen sok kereskedő és iparos, sőt magánember nem tudta idejében benyújtani az adóvallomását és január utolsó napjaiban emiatt olyan torlódás volt az adóhivataloknál, hogy fizikai képtelenség volt az adóvallomásokot beadni. Erre való tekintettel, mint bukaresti tudósítónk jelenti, a pénzügyminisztérium ma rendeletben értesítette a pénzügyigazgatóságokat, hogy az adóvallomások benyújtásának határidejét február 8-ig meghosszabbította.

Szabó Jenő
divathölgyességek nagyruháza
CLUJ
1 m. vászon gyermek-fehérméure 29.—
1 m. flanel " 39.—
1 m. crepp pongyolákra " 39.—

Kellner & Teutsch, Cluj
Calea Regele Ferdinand 7
Szenzációs leltár elárúsítás
198-395 Leij
Tiszta selyem puplin ing már 342 Lei. Február 1-től febr. 15-ig.

Jobb a Saar-vidéki bányák helyzete, mint a tavaly volt. Párisból jelentik: A Saar-terület kormánybiztossága befejezte a Népszövetségnek a múlt évi utolsó negyedéről szóló jelentését, mely a szénbányák jelenlegi helyzetét a Saar-vidéken jobbnak mondja, mint az előző félévben volt. Február 27-én a Saar-vidék nemzetközi kölcsönének ügyében nemzetközi értekezlet lesz a francia fővárosban a külföldi pénzügy vezetőinek bevonásával s itt behatárol meg fogják tárgyalni a termelési válság kiküszöbölésére alkalmas módozatokat is.

INFLUENZA és NATHA ELLEN megvéd, torokgyulladást, légesőhurutot gyógyít az Anacot-pasztila állandó szopogatása. Egy phiola ára 37.— lei.

Nyiltér
Az e rovatban közlöttékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség

Az érdekelt közönség tudomására hozzuk hogy semmi felelősséget nem vállalunk mindazon összegekért, amelyek Ruder Lázár ur kezéhez fizetettek ki, vagy fognak kifizettetni, hasonlóképen semmi felelősséget nem vállalunk és sem misnek nyilvánítjuk mindazon ügyleteket, bármely természetűek is legyenek azok amiket a nevezett ur nevünkben és terhünkre kötött és aláírt vagy a jövőben fog kötni és aláírni, minthogy a nevezett ur nem volt és jelenben sem tagja a társulatunk igazgatóságának és ezekre felhatalmazva nincs és nem volt.
Creditul National Bucuresti.

HÓTEL SPLENDID BUCAREST
CAL VICTORIEI 57
TELEPHONE: 1143
A legkényelmesebb igényeknek megfelelő modern komfort, lift, meleg, hidegvíz, fűdészőkák, kávéház, étterem.

Revizió alá véve a szobaárakat, a tarifát 15-20%-al szállítottuk le. — Telefon 311/45-359/18.

Színház — Művészet

Perlrott-Csaba Vilmos képkiallítása

Holnap délelőtt egy képtárlat nyílik meg Kolozsváron, amely nemcsak a kiállító fémjelzett neve miatt érdemi meg az érdeklődést, hanem azért is, mert a kiállító művész legjobb darabjait sorakoztatja fel ezen a reprezentatív kiállításon.

Perlrott-Csaba Vilmos képei már évekkel ezelőtti meghódították a magyar és nyugati országok közönségének szeretetét. Erre a szeretetre és becsülésre Perlrott-Csaba Vilmos ma jobban rászolgált, mint valaha, mert minden új, illetve legújabb képe művészi egyéniségének teljességét, lehangolt, leszűrt szemléleti eredményeit ismereteli meg velünk.

Perlrott-Csaba Vilmos a nagy modern franciák művészetének légkörében fejlesztette ki a maga egyéniségét. Ez az egyéniség markáns önállósággal állott és áll a természet megnyilatkozásaival szemben és mialatt látja és nézi a fényt, az anyag és az ér játékaikat: szemlélete elfinomult álmokkal telik meg, melyek színeibe és vonalakba rögzítve, egészen kivételes művészi élményekké válnak számunkra.

Ha lehet ezzel a paradoxonnal élni: Perlrott-Csaba Vilmos színeiben gondbolódik. Képein határozottan sok az intellektuális elem, ha ezalatt azt értjük, hogy minden színe és vonala az elmulás és a változás kimért, örök ritmusára emlékeztet. Van valami nagyon is művészi és tragikus izű disszonancia ezeken a képeken: alkotójukat minduntalan rajtakapjuk, amint az örökkévalóság, a maradványosság hangulatát kergeti és minduntalan a váltakozó hangulatok színes, mákonyos sokrétűségében yész el.

Ez a megállapítás elsősorban tájképeire vonatkozik. Figurális képein, főleg pedig aktjain annál több a neoklasszikus vonás. A huszlagoló élettelisége, a formák pompás moziulatokban feloldódó tisztasága minden hat ezeken a képeken. Amint rossz és rajztudás nélkül megkonstruált kép látása után. Színeikben is megragadóak ezek az aktok, ezenfelül kifejezésük páratlan melóságában is. A művész egyik képén, egy meztelen, fűtött nő ölében kisdud gyermek hajózik meg. A nő tartása, a gyermeki test szelíd teltsége, az anya és gyermek halhatatlan testi együvértartozásának elszellemitett materializmusa, — olyan művészi erővel van megfogva, mint a régi klasszikusok egytémelyik képén.

Mint a legtöbb modern festőnél, úgy Perlrott-Csabánál is megállapítható, hogy belső élmény és külső valóság örökös egymáshatásban élnek művésze tekeretében, de mindig úgy, hogy a természet felfokozást nyer a művész belső vizíóján keresztül s a művész maga a természetet mindig változó és mégis örökégy színeitől nyer mindig új és új impulzusokat.

Még kell nézni ezeket a képeket, melyek nemes tömörségükben a kvintesszenciális szépség mámorával ajándékoznak meg bennünket; meg kell nézni őket és örvendezni kell láttukon.

Perlrott-Csaba Vilmos kiállítása keretében egy rendkívül tehetséges festőművész is szíhez jut, névszerint Graber Margit. Néhány pasztelleje és esendélete megragadó finomságával és tobzódó színeivel hívja fel magára a figyelmet. A párisi ueca rejtett szépségei tár-

Rádiósok!

1. Molnár: Hibakeresés és javítás ék karbantartás. Lei. 120.— 2. Jovitsa: Az anyekoltrácsi csövek és azok alkalmazása. Lei. 82.— 3. Nekolny Kurt: Vétel és adás rövid hullámokon. Lei. 100.— 4. Zakariás: Rádió vezérfonala (kapcsolási rajzokkal). Lei. 100.— rádió szakemberek megjelenek. — Utalvót te szá- lított azonnal.

Révész Ernő könyvkereskedése, Targu-Mures

rulkoznak ki ezekre a pasztelleknek, melyek a szem és a szív, a lelkendező hangulat és a csöndes elmerengés nászából születtek. Graber Margit nem mindennapi tehetsége feltétlen figyelmet és elismerést érdemel.

Ugy Perlrott-Csaba, mint Graber Margit tárlata a vármegyeház üvegtermében nyílt — meg és díjtalanul egész napon át megtekinthető. (s. L.)

A Jakobowitz házaspár diadalutja

Annak azt előre megjósoltuk, hogy is történt: a Jakobowitz házaspár, amely Kolozsvárról Váradra utazott, a városnak művészi szenzációt hozott. Az első két estén a Regina Mária színházban játszottak két drámát, a másik estén pedig a Heymann színházban két operettet. A város valóságban lázban volt. Zsidók és nemzisi-

ANNA JACOBOWITZ

dők zsutólásig megtöltöttek minden este a színházakat és Anna Jacobowitz és férje több ízben percekig volt kénytelen megszakítani a játékot a sok nyílt taps miatt. Az első este a „Die mame der Welt” című drámát adták, amelyben a Jakobowitz házaspár valóságos shakespearai szerepeket alakít. A kritikák az elragadtatás hangján ír az előadásról, különösen pedig Jacobowitzékról. Anna Jacobowitz teljesít-

HEIMAN JACOBOWITZ

ményéről egyöntetűen azt írják, hogy ez csak Jászai Mari, Duse Elenora és Sarah Bernhard művészetével lehet összemérni.

A művészpár és társulata legközelebbi stációja Szatmár. Innen főleg azokba a városokba mennek, ahol zsidó tömegek élnek. Máramaroszigetre, Nagybányára, Désre. Innen ismét Kolozsvárra jönnek, ahol új szerepekben fogjuk látni őket. Az operett előadások Nagyváradon nagyérdemű sikortűttek és a kiváló diva az éneklésben is hatalmas sikereket aratott.

A Magyar Színház műsora:
Péntek: Elő holtost. (Napibérlet. 24. sz. C. Sorozatszám: 244)
Szombat délután fél 4 órakor: A esküvés. Ifjúsági előadás nagyon olcsó helyárakkal. Bevezetőelőadást tart: dr. Csüry Bálint. Sorozatszám: 245.)
Szombat este egy negyed 9 órakor: Beddy földje. (Ujdonság először. Sebesi Sa-

mu jubileuma. Premiérbérlet 25. sz. Sorozatszám: 246.)

Vasárnap fél 3 órakor: Az ördög. (Nagyon olcsó mozihelyárakkal: 50, 40, 30, 20 és 10 lej. Sorozatszám: 247.)
Vasárnap fél 6 órakor: a Tábornok. (Ujdonság 5-ödször. Sorozatszám: 248.)

Vasárnap háromnegyed 9 órakor: Beddy földje. (Ujdonság 2-odszor. Napi bérlet 25. szám. A. Sorozatszám: 249.)

Hétfő: Allegro ma non Troppo. (Ujdonság, először. Premiérbérlet 26. sz. Sorozatszám: 250.)

Kedd: Román előadás.
Szerda, este 9-kor: Az utolsó Verebély lány. (Operette ujdonság 10-szer. Bérletszűnetben. Kondor Ibolyával. Napi bérlet 25 szám, B. Sorozatszám: 253.)

A Nemzeti Színház és a Román Opera heti műsora:

Péntek: Szöktetés a szerájból.
Szombat: Hallers ügyvése.
Vasárnap délután: Ember, aki halálát látta.

Vasárnap este: Szöktetés a szerájból. Hétfő: gyermekelőadás.
Kedd: Medea. (Bemutató.)

A Magyar Színház mozi-műsora:

Pénteken (utoljára) fél 4 és fél 6 órakor: Howard Jeffris bűnpöre — Ki a gyilkos? Helyárak: 30, 20, és 10 lej.

Hétfőn 3-kor, 5-kor és 7-kor: Mézes-hetek. (A legmulatságosabb és legkacagatóbb vigjáték-ujdonság!)

A színház iroda közleménye:

Előadások kezdete 9 órakor. A jövő héten hétfőtől kezdve 8 napig minden este pont 9 órakor fognak kezdődni a színházi előadások. Erre az egy heti kísérletre azért van szükség, mert a félkilenc órai kezdéssel állandóan zavar és baj volt, a közönség 80 százaléka csak negyedórával sőt félórával is későbbben jött s így ha a színház pontosan kezdte meg az előadást, akkor az első felvonás felelőre teljesen elveszett a későbbiek miatt, ha pedig bevárta míg a közönség begyűl, akkor azok haragudtak, akik pontosan foglalták el helyüket. A kereskedőemberek s a vásárlók nem jöhetnek pontosan színházba, tekintve, hogy 8 órakor zárják üzleteiket. Egy héti kísérletként pont 9 órakor fogják az előadásokat kezdeni s ezt a későbbi kezdést a felvonások megrövidítésével fogják behozni. Ha a kísérlet nem válik be s még így is későbbben fognak érkezni s ha közönség a nagyobb része a korai kezdést óhajtja, akkor a nyolc nap elmúltával vissza fogják állítani a félkilences kezdést, mert a színház természetesen a közönség kényelmét óhajtja szolgálni.

Allegro ma non troppo. Az idei évad egyik legérdekesebb ujdonságát hirdeti a műsor hétfő estére: Minculescunak, az európai híró nagytehetségű román írónak Allegro ma non troppo című darabját.

TUNGSRAM-STANDARD STRAIGHT-LINE-FREQUENCY KONDENZATOR MEGJELENT

Rádió műsor

Idő: közép-európai

SZOMBAT, FEBRUÁR 2. Budapest. 10. Egyházi zene. 12.10. Tánclecke. 12.10. Zenekar: hangverseny. 15. Gyermekek-délután. 16.15. Bodán Margit „Magyaros-délutánja” cigányzene kísérettel. 18. Három vidám egyfelvonásos. 20. Hangverseny (Zongora és ének). 21.45. Gramofon-hangverseny. 22.45. Cigányzene. Bécs. 18.10. Zeneakadémia. 21.10. Opera előadás, utána jazz zene. Breslau. 22.30. Táncczene. Briam. 19.15. „A cirkuszherceg” című operett közvetítése. Frankfurt. 19.30. Dales. Königsberg. 16. Délutáni hangverseny. 22.30. Táncczene. Leipzig. 20. Bécsi és berlini slágerek. 22.30. Opera-bál közvetítése. Milánó. 21. Opera közvetítése a Scala-ból. Prága. 16.30. Nepszeri hangverseny. 19.10. Egy operett közvetítése. Stuttgart. 20. Kamarazene. 21.15. Egy vígopera előadása.

Szabó Jenő

diverzifikációs nagypályák

CLUJ

- 1 hatszemélyes ajouros garnitur 6 szalvétával . 340.—
- 1 m. vászon fehérneműre . 39.—
- 1 m. alsó lepedővászon . 88.—

Hirdetmény

A Citron- és Deutsch-család Talmud-Thora alapítvány pályázatát hirdeti egy közönséges, ki gástanul tanítani képes. Nevezett vallásos életű és jó pedagógus legyen. Igénylők pályázatukat a Citron- és Deutsch-család alapítvány elnökehez, Deutsch Béla urhoz küldjék be, melyben korukat, családtagok számát, eddigi szolgálatukat igazoló okmányukat és fizetési igényüket is tüntessék fel.

Az állás 1929. január 20-án elfoglalandó.

A Talmud-Thora alapítvány nevében Medias, 1929 január 20-án.

Deutsch Béla elnök.

HOTEL IMPERIAL PALACE

Igazgató: TASCU CIOMU.

Calea Victoriei No. 47. Telefon 312/82. Bukarest

Szemben a királyi palotával. Telefon 312/83.

Elsőrangú szálloda, teljesen átalakítva. 110 világos, elegánsan bútorozott szoba. Példás tisztaság. Központi fűtés, fürdőszobák, lift. Melegvíz az összes emeleten. A legköltségteljesb kényelmi újításokkal. Minden nyelven beszélnek.

Málnási SICULIA gyógyvíz

az összes hasonló gyógyvizek közt a leghatásosabb.

A köhögést, rekedtséget, torok-, lége-hurut tüneteit enyhíti. A gyomorérett és nyomást gyökeresen megszünteti. Epebántalmaknál kiváló.

Kapható mindenütt

Központi elárusítás: Oradea, Strada Saguna No 17.

Az európai eseményei köcsöndes áhítatberg születésű lóját. A multszellem, ha éfel a zenik öérkezett volnhan is kifejezi

Talán jó is, meg ezt a korozzenijeneja, hogy nemellentmondás, mely annak idmet zudította tek között a leA nagy szzennek a bibl minden érzel szinte tudom totte le. Egy iuk ki minden molván az U segítségül Ot

Strindberg ismerte a me solyt, de egy fűtött tempera élet teljessége nak és az érsében súlyos tük: Strindbe művésze volt ián keresztel vergődve rá berfeletti gy

Kiáltása m szenvedtek. E jében a világ dással, min dás bilincsek intézmények- lyek felvéreztobogtatták a ját. Strindber is a gyűlöletben találta meg gyűlölet a legja volt, a szer bizonyítja ezt általában a uat álláspontja

Talán soha szerette, nem modta rá teresillogását, fé ayülését, de delmeskedett ellenállás ter magát a nőt g

A „cseled aít a nőkön mekkora me szomjuságáért saját érzekeit zeniekvöb re te, hogy azok ilyen lelki teh senki emberl az életet, a né mint ahogyan san. Hol rajon tenséggel a p a világban, m söbb szocialis volt más, min kiségében és pokoli hévvel hoz.

Minden, am kópimására vo volt a számát jünkban kors lentmondás de les vállalt: az

A nyolcvanéves Strindberg

Az európai élet hangos, mert lélektelen eseményei közepette, csak az irodalom eseményei ünneplétek meg Strindberg születésének nyolcvanadik évfordulóját. A múlt század legnagyobb szellemi, ha életét nem emésztette volna fel a zenik örüllettel rokon lángja, most érkezett volna el az aggkor évszámokba is kifejezhető delelőjéhez.

Talán jó is, hogy elpártolt és nem érte meg ezt a korszakot, mely szinte az ő torz zsenijének kísérleties materializációja, hogy nem láthatja szemtől-szembe az ellentmondásoknak azt az infernóját, mely annak idején a gyötrelmek gyötrelmét zúdította az ő életére, minden életük között a legboldogtalanabbra.

A nagy szenvedők közül való volt, aki ennek a biblikus méretű szenvedésnek minden érzelmi és értelmi hullámszámát szinte tudományos pontossággal rögzítette le. Egy modern Jób kiáltásait halljuk ki minden sorából, Jóbét, aki káromolván az Urat, kétségbeesetten hívja segítségül Őt.

Strindberg Észak igazi fia volt: nem ismerte a mosolyt. Nem ismerte a mosolyt, de egy délvideki ember forró, túlfűtött temperamentumával szomjazta az élet teljességét, teljességét a gondolatnak és az érzéseknek. Ebbeli törekvéseben súlyos lelki aberrációk is segítettek: Strindberg az ongyötörös perversz művésze volt, aki élete legtöbb stációján keresztet kötött magának, hogy vergődve rajta: világgá kiálthassa emberfeletti győzelmeit.

Kiáltása mindenható eljutott, ahol szenvedtek. És az ő működésének idejében a világ ép úgy tele volt szenvedésekkel, mint azelőtt és ezután. Rozsdás bilincsek iltek a lelkeken, korhadt intézmények és előítéletek bilincsei, melyek felvérezték a szíveket és magasra lobogtatták a gyűlölet kénkőves lángját. Strindberg még meggyötörtségében is a gyűlölettel hadakozott, a gyűlöletben találta meg a kielégülést. Am ez a gyűlölet a legizóbb szonjuság takarója volt, a szeretet szonjuságáé. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint a nővel és általában a nőkérdéssel szemben elfogott álláspontja.

Talán soha senki nála jól jobban nem szerette, nem adórtta a nőt. Nőre álmódra rá termékeny fantáziája minden esilógását, férfigője minden elérkező ayülését, de mert a valóság nem engedelmeskedett varázsló hajlamainak az ellenállás természetes energiái helyett magát a nőt gyűlölte meg.

A „cseléd fia” tudatának kiűzöbe látta a nőknél akart bosszút állani gyermekkorai megaláztatásaiért. Érzékei szonjuságáért is a nőt okolta, sohasem saját érzelmeit. Irrealis volt és a legkézenfekvőbb realitásokról is azt követelte, hogy azok is irrealisak legyenek. Ilyen lelki tehertételekkel arra erőszakte, senki emberl fia nem láthatja másként az életet, a nőt, az eget és a valóságot, mint ahogyan ő látta, vagyis tragikusán. Hol rajongó hittel, hol fügyos hitetlenséggel a pillantásában nézett körül a világban, mely az ő számára legszörnyűbb szocialista-agitátor korában sem volt más, mint élesztő anyag a saját lelkeségében és nyugtalan intellektusában pokoli lévvel sístergő lángok fokozásához.

Minden, ami a világban nem a saját képviselésére volt teremtve: ellenszenves volt a számára. A legkorszerűbb (napjainkban korszerűbb, mint valaha) ellentmondás démona nyergelte meg széles vállait: az individualistáé, aki kol-

lektív álmokat kerget, a tömegek baromi szenvedéseit akarja megváltani, de nem tud rendbejónni a maga egyéni élete problémáival.

Egész életén és minden művén keresztül a megváltó nyugalmat hajszolta, a leges, boldogító igent örökös nem találta meg, nem találhatta meg. Nem pedig azért, mert igazi lázadó volt, aki felkázadt a kapitalista társadalmi rend ellen, de felkázadt a szocializmus dogmái ellen is. Istenadta művész volt és mindenáron tudós akart lenni. Ha tudós lett volna — egészen biztosan művészi alkotásokért sóhajtózik.

Sokan a kényelmesek és a skatulyázni szeretőket azt mondják róla, hogy beteg volt. Ezek persze efelejtik, hogy az emberiség legsúlyosabb betegje egyszer-mind nem alkotó művészek — és magának az egészségnak és a betegségnek határvonalai, főleg a lelki életre vonatkozólag — nem is olyan élesek. Igaz:

az ő örületei nem voltak a mindennapi ember tévelygéseivel hasonlatosak, hatagjai és gonoszágai egyszerű mértékkel mérhetőek, de ezekkel szemben azok a mélységek, amelyekbe leeresztette szelleme mérőóóját, szintén nem voltak közönséges szemek pillantására méltók.

A gyötrelm halhatatlan költője volt, született lázadó, aki végül is a legködőbb miszlicizmushoz talált megpihenést, vigaszt vigasztalhatatlan szelleme számára. A szabadgondolkodás labilis televényéből nőttek ki szellemének és szívének legbitorabb virágai, de mindvégig érezte, hogy ezen a talajon nem terem bizonyosságot. És ő bizonyosságot akart, — nőben, tudományban és tulvilági életben. Ki adhatta meg neki ezt a bizonyosságot? A kor, amelyben élt, semmiesetre nem, mert ez a kor részben a maival egyezett: káotikus volt és felémás: szélsően anyagelvű és elbizottan világmegváltói célkitűzésektől hangos. Csupa gát és csupa ostrom, csupa

gyűlölet és csupa megalkuvás. Emberi és embertelen, hívó és hitetlen.

Ezek az ellentétes erők Strindbergben fokozottabban izzottak, mert idegrendszere mindenre túlérzékenyen reagált és magába olvasztva a jelenségeket, azokból kivonta az egyénisége számára legnélkülözhetetlenebb vonatkozásokat.

Könyvei ma is az élmények forró életteiségétől hevesek, szelleme ma is gyujt és nyugtalanít: Strindberg annyira korszerű és izgató, mintha valami nagy élő publicista beszélne művein keresztül hozzánk. Egy élő publicista és egy visszajáró kísértet. Strindberg valahogyan a kettőnek vegyülete, mint maga a természet, melynek éje és nap-pala van, fénye és árnyéka, borzalma és gyöngéd simítása. Lenyűgöz, meg-ráz, haragra lobbant és meghat: ime, Strindberg művészetének csodálatos titka. És titk annak, hogy miért nem nélkülözhetjük, miért szeretjük, szidjuk és csodáljuk. **Salamon László.**

Megindult Angliában a választási harc A nők döntik el az új Anglia sorsát. Számolni kell a munkáspárt győzelmével

London, február 1. A választási harc már a legnagyobb lendülettel és heves séggel megindult Angliában. Mind a három nagy párt vezetői meg vannak győződve saját pártjuk győzelméről. legalább is ezt hirdetik lépten-nyomon, de határozott jóslatukba azért nem mernek bocsátkozni, mert tudják hogy az új választási rendszer amelynek értelmében most járunk először teljes számban a nők is az urnák elé, nagy meglepetést hozhat.

Az angol választások eredménytét kétségtelenül a nők döntik el, akik ilyen módon a helyzet bizonytalanságának legfőbb okozói. A nőknek bármelyik párthoz való tömeges csatlakozása meg hozhatja a párt számára a nagy győzelmet. Szavazataikkal óriási többséget szerezhetnek úgy a liberálisoknak, mint a munkáspártnak vagy a konzervatívoknak. A kérdés tehát az, hogy a nők többsége melyik pártot tünteti ki bizalmával és szavazataival.

Baldwin miniszterelnök bizik abban, hogy az angol nők lelki mélyén és politikai meggyőződésük szerint konzervatívok és ez a meggyőződés fog megnyilatkozni akkor, amikor az urnák elé lépnek. A miniszterelnök, mint a Primrose Liga nagymestere, szózatot intézett az angol nőkhöz, hivatkozva abban a nők konzervatív érzéseire és az új választójogra, amely alkalmas ad a nőknek, hogy konzervatív politikai felfogásukat és szemléletüket a választásokon kifejezésre juttassák. Megállapította egyuttal a miniszterelnök, hogy a konzervatív kormány politikájának a jövőben is az lesz a legfontosabb programja, hogy megvalósítsa és megvédje a nemzetközi békét.

A munkáspárt vezetői ezzel szemben azt hirdetik, hogy a nők nagy tömegei mellettük állanak, mert tudják, hogy a konzervatív kormány képtelen a legkomolyabb kérdések, a munkanélküliség megoldására. A munkanélküliség a konzervatívok 4 évi kormányzása idején valóban egyre jobban nőtt és most nagyobb, mint bármikor.

A liberálisok is a munkanélküliség megszüntetését állítják programjukba. Sir Herbert Samuel, a liberálisok vezetője és a választási harc szervezője, a székérdés megoldását is sügéri. Beszédében, amely a választási harc nyitányának számít, élesen követelte az adóteletek enyhítését és nemzetközi leszer-

A pártok bizakodása és a teljes bizonytalanság mellett figyelemreméltó jelenség a két újságkirálynak, lord Rothermere-nek és lord Beaverbrook-nak a véleménye. Mind a ketten számolnak

azzal, hogy a választások gyökeres változásokat jelentenek majd az angol politikában és el kell készülni arra, hogy esetleg a Labour Party körül ki győztesen a választásokból.

COLUMBIA

Graphophone Co. Ltd. London, hozza az angol ipar diadalát

Az új VIVA TONAL Graphonola-t Modell 1929

„PLANO REFLEX”

az egyetlen beszélőgép, mely tudományos alapon van szerkesztve.

No. 109 a.
új Modell
1929.

No. 112 a.
új Modell
1929.

Csak az új akustikus PLANO REFLEX karral ellátott COLUMBIA VIVA TONAL-nál létezik az egyenes szögű hangvisszaverődés és jut a hang a maga természetességében érvényre.

Columbia Graphophone Co. Ltd.
Romániai vezérképviselőt:

G. M. Pogány Bucuresti.

A „Columbia” Graphophone Co. Ltd. London gyártmányainak erdélyrészi főlerakata:

„COLUMBIA” Cluj, Piața Unirii 28. szám.

Engros Telefon 45. Endetail
Eladás havi részletekre is.

Sárgák és pirosak

Az angol nők sportja

London, február 1. Egy délelőtt a Chelsea College öltözőjében a hőmérősklet volt a főproblémám. Sikertől fagypontra süllyednem és megállapítanom, hogy a Hitvalló Eduárd korabeli fűtőtechnikája egyáltalán nem áll arányban a klíma zordságával.

Hitvalló Eduárd jó régen frónolt Angliában. Nem akarok proccolni egy dárummal, csak annyit, hogy közép-európai időszámítás szerint is pár száz esztendeje, sőt közel ezer éve élt. Akkor azonban még nem ismerték a Golf-áramot s könnyű volt belenyugodni, hogy a brit szigeteken is hideg van.

Azonban nem erről van szó. Körülfontak a Chelsea első évesei és tőlük telhető nagy lármát csapva, arra kérték, hogy legyek délután sárga. Miután a hidegtől épen kék voltam, nem tudtam miért kell nekem délután sárgának lenni. Pont sárgának.

De könnyelmű vagyok és megígértem. Leszek sárga. Erre megnyugodtak és megkérdezhettem, hogy miért is kell nekem sárgának lennem.

Némi magyarázat után, ami közben az egyik „rendes” szekrényből néhány könyv és cipő esett a fejemre, megértettem, hogy délután nevezetes esemény lesz: a harmadik évfolyam hokkimeccset játszik az első év csapatával, annak a jeléül, hogy a „nagyok” kollégául fogadják a „kicsiket”. Ezen a meccsen pedig a harmadévfolyamos színre a piros, az első a sárga. A nézőközönség pedig aszerint, hogy kinek drukkolt: sárgul vagy pirosodik — vagy legalább is ilyen rozettát tűz ki.

Hogy legyek én sárga? Első szabad percemben mehol sem sikerült valami narancs- vagy citromsárgát — kanári, itálykedő jóbarátok, stb. — felfedeznem. Mit tegyek? E szivallomás nélkül pedig lehetetlen megjelennem. Az utolsó pillanatban az egyik íróasztalon felfedeztem egy sárga levélborítékot. S ha már nem tettem ki az ablakba, nem csekély zse-

nialitással gomblyukba tűztem. Most már udvarképes, azaz — drukképes.

A többi sárga

A kapu előtt ott állt az öt hatalmas autóbussz. Az első kettő hűtőjén piros léggömbök. Semmi kétség, ebben vannak a harmadikosok. A harmadik „busz” motorköpenyén sárga lufballonok. Itt ültek az izgatott elsőévesek, akik ösztönösen szólnak pirosabbak voltak a hecctől, mint harmadévfolyos kollégáik. Sötéttek kabátjukra felszurkálták összes iskolai és klubjelvényeiket, kalapjukon pedig hatalmas sárga kreppapiasmáslí díszelgett.

Egy kis ordítás közben

Fülsikető hurrázás közben vették észre, hogy kabátom ugyan sárga, de sálam piros, mire jóakaratalag figyelmeztettek a kétszínűsége s én felhajtottam a kabátom gallériáját. Mondtam még, hogy az orrom is pirosra van fagyva. Megnyugtattak, hogy ez nem számít. Nem veszik zokon tőlem.

Az izgalom egyre nőtt. Jöttek az évfolyamok vezető tanárai: Szerencsét kívánni megjelent a head-mistress, a Politechnic igazgatója is. Végül felszállt a két kitűnő játéktanár is. Miss Legg és a briseszes, ezizmás miss Partridge. Miss Partridge sipolt. Erre beszállt az öt soffőr is.

Csatlordítás. Kendőbogatás. Motorberregés, indulás. Utban vagyunk Merton Abbey felé, a rendőrsztrók nem kis öröme.

Féltörés ut. Ezalatt az elsőévesek minden sárga céltábla, sárga autó, sárga ház, sárga kabát stb. láttára teli tüdőből ordítottak:

— Rik! Tik! Rikitik! Yellow! Yellow! Hay!

És így tovább, értelmesen. Az uccai járókelőkre igen nagy hatást gyakorolt. Merton Abbey. A pálya

Még mindig zöld. De már dermed a remek pázsit a hideg szoritása alatt. December és null fok.

Egy pillanat csak az őszi melankóliáé meg a gyöny.

Már rajta robnak a csapatok. A harmadévfolyosok pirosok: piros harisnya, piros blúz felett sötéttek tunie. Az elsőévesek inkább barnák, mint sárgák, csak blúzok hamvaszöld.

Szimpompa a szürke öszben a két csapat. Hozzá még: fehérszitteres bírók, sötéttek határbírók s a közönség karéja.

Piros, piros meg sárga a pálya kerete, mint a déresipte levelek tarkája.

— Rik! Tik! Rikitik!

— Ishmey! Ishmey! Ou-yah-yah!

Ezt már a pirosak és hozzájártozók sivították. De ez sem kevésbé szép. S a zulu-kafferek számára értelmes is.

Nekünk azt jelentette, hogy megkezdődött a meccs.

Szép és szabályos hosszú passzok. Úgyes, technikás okos akciók. Ujra alkalom nyílt, hogy az angol leányok atavisztikus jártéktudományát megbamuljam. Nos és az — aránylag csak ötszámú faultokat.

Hideg van, hiába

Játszani jó lehet. Nézni kevésbé. A kukkerhad egymásba kapaszkodik s Niels-Bukh-féle szokellésekkel forszirozza vérkeringését, emeli saját hőmérsékletét, hogy ne maradjon e a meleg hangulat mögött. Mindenkinek a kezében valami „moscot”. Szerencsésébe. Mik ezek? Amit a londoni bece-fantázia kreált. Bomzó, kicsi, nagy, szomorú, vidám, tiszta is, piszkos is. Fekete macska, zöld esacsi, fehérhasu pingvin. Kutya-baba, majom-baba, meg az elmaradhatatlan lufballonok. S a kis bobbyk, a rendőrbábuk. Ez nem mind szerencsét, hoz. Egy okos kislány forróvizet melegített hozott. Ez nem hozott szerencsét, csak melegeit. Némi közharc után kiadja utolsó párját is.

Eközben a meccset a harmadik évfolyam megnyeri 4:3 arányban. Közmegelegetésre. Erre felukkantottunk jögyne hányan léggömböt, újra elkezdtek az étetést, a hurrázást, most már kissé

Fütsön
Fischer
éle
ával
Telefon 1300
Repülőhídon túl.

decescens hangnemből, miközben fél-szemmel már az autóbusszok felé kacsin-gattunk.
Hogymé! Egy kicsit mégis csak hideg volt.
Akárcsak Hitvalló Eduárd korában. Ahonnét az angolok fűtőtechnikájukon örökölték.
Egy észsze tea azonban mindent rend-behoz. S ezeknek a misszeknek a kedé-lye nem sok reparációra szorul. K. K.

A kisántant gazdasági kiépítése egész Középeurópa gazdasági megújulásának alapját veti meg

Prága, febr. 1. A Národní Listy illetékes helyről úgy értesül, hogy a kisántant bukaresti tanácskozásainak csak előkészítő jellege van. A román kormány örömmel üdvözölte a jugoszláv javaslatot, hogy az elbőbi határozatokat, amelyek a kisántant államainak együttműködését előzzák, gyakorlatban is hajtsák végre. A három állam szakemberei előtt kidolgozzák a munkaprogramot, amely alapja lesz az áprilisban összehívott hivatalos konferenciának. A Prager Tagblatt jelenti, hogy a bukaresti tanácskozások február 4-én kezdődnek. Jugoszláviát a tanácskozásokon Nede-kovics, a postafakarekpenztár igazgatója, Csehszlovákiát, Friedmann miniszteri tanácsos, Romániát pedig valószínűleg a Nemzeti Bank elnöke képviseli felhatalommal. A bukaresti tanácskozások alkalmával előkészítik a direktívákat a tulajdonképeni konferenciára ama rendszabályok között, amelyek egyelőre figyelembe jöhetnek. Elsősorban az egymásközötti vasúti áruszállítás

kölcsönös támogatásának kérdése körül tárgyalás alá. A Reforma valószínűleg tartja, hogy egy konferencián az állam-dó gazdasági együttműködés biztosításának összes kérdéseit elintézésre jussanak. A lap szerint szabályszerűen többször összeülő konferenciára lenne szükség. Középeurópa gazdasági megújulása nemcsak a kisántant államainak egymásközötti gazdasági fejlődésétől függ hanem a gazdasági kontaktust Lengyel-országgal, Ausztriával és Magyarországgal is ki kell építeni, miért is kívánatos, hogy az együttműködést fokozatosan a többi államokkal is kifejléssék. Csehszlovákia szomszédaival nemcsak békében akar élni, de azoktól vásárolni és azoknak eladni is akar.

Anton Rosenzweig Cluj
Kéber könyvek és talleszek nagyhereshedése.

Elián Viktor és Fia
Cluj (Kolozsvár) Telefon interurbán 10-26
borait, likör-, rum- és egyéb szeszestfalaít.
Finom-vegyes, Ringató, Édesleányka, Roulante (Szürkebarát) és Muskotály, valamint Asztali, Érmelléki, Rizling és Leányka borai, melyek felügyelete alatt állanak.

Szabó Jenő
divatkölönlegességek nagyáruháza
CLUJ
1 m. tiszta selyem crep de schin Lei 550.—
1 m. crep szaten pasz-tel színekben „ 450.—
1 pár selyemharisnya első rendű minőség „ 68.—

A MATILD-viz
borral keverve a legkelelmesebb italt ad.

„FISK” külső és belső autógummik
Tegyen egy kísérletet
Allandóan nagy raktár
A legnagyobb biztonságot, könnyedséget és a legnagyobb kilométerteljesítményt nyújtják
Romániai vezérképvislet:
AUTO-MECANICA S. A.
Központ: Cluj. Fiók: Bucuresti, Str. Luterană No. 25.

„UNIO” vegyileg fest, tisztít, Cluj. Vidéki megbízásokat gyorsan és pontosan szállítunk

Szombat, 1929
Feb
Na
K
Bukarest telen
Ujabb r
A speciális ga
26-ikán tartott
tározatokat hozt
A Dévai Köz
kedélyt kapott a
10 millióra való
vári Mercuz-zá
alaptökeje 1 mil
égenek Népban
tára való meg
városi „Ardelean
karék Rt enged
Déván és Algyogy
fel. A bank alan
Aradi Autó- Im
gedélyt kapott 2
Az aradi „Pfon
eszkögyár Rt. m
poti 2 millió 350
Az aradi „Azuro
Gyára Rt. működ
millió lej alaptök
Két külföldi
A tavaly nyáron
malom ujjáépít
háborúság keletk
tulajdonosai 19
Érozták a malom
jesen új malom
ték a braunschwe
-Sek-Grefeniuss
cégtől, amelyne
nél egymillió lej
gépek megérkez
azok átvételét a
ugyanakkor az
Freres S. A. cég
fél vagonos kar
zést. A svájci cé
a malom rekons
hajította. Most
Herdan-malom e
longépek árána
Pervesztes let
vott igazgatója. M
előtt, mikor az i

Az amerikai zsidó színház turnéja

Anna és Hyman Jacobovitz

Szatmár

Február 2 szombat, február 3 vasárnap,
február 4 hétfő, február 5 kedd

Màrmarosziget

Február 9-től - Február 17-ig.

Nagybánya, Nagykároly, Szilágysomlyó, Dés, M.-vásárhely
az időpontot később fogjuk közölni

Február végén a társulat visszatér

Kolozsvárra és Nagyváradra

Aradon, Temesváron, Déván és Lugoson
márciusban mutatkozik be a társulat.

Közgazdaság

Bukarestbe teszi át székhelyét a fizetésképtelen gyertyámosi Concordia-téglagyár

Újabb működési és alaptőkeemelési engedélyek

Aszpeclis gazdasági bizottság január 26-ikán tartott ülésében a következő határozatokat hozta:

A Dévaj Közgazdasági Bank Rt. engedélyt kapott alaptőkéjének 3 millióról 10 millióra való felemelésére. A kolozsvári Mercuzalagház Rt., amelynek alaptőkéje 1 millió lej, engedélyt kapott cégének Népbank és Zalogkölespénzárára való megváltoztatására. A szászvárosi „Ardeleana” Hitelintézet és Takaréktársaság Rt. engedélyt kapott arra, hogy Déván és Algyogyon fiókintézetet állítson fel. A bank alaptőkéje 25 millió lej. — Aradi Autó Import Rt. működési engedélyt kapott 2 millió lej alaptőkével. Az aradi „Pfoma” Erdélyi Kész- és Értékesítő Rt. működési engedélyt kapott 2 millió 350 ezer lej alaptőkével. — Az aradi „Azuro” Vegyészeti Cikkgyára Rt. működési engedélyt kapott 5 millió lej alaptőkével. A párisi Compagnie

Européenne de Bois korlátolt felelősségű társaság engedélyt kapott, hogy Bukarestben romániai leányvállalatot létesítsen 3 millió lej alaptőkével. A kolozsvári Autó-Import din Ardeal Rt. működési engedélyt kapott 1 millió lej alaptőkével.

A gyertyámosi „Concordia” Téglagyár és Villamosági Rt., amely tudvalevőleg fizetésképtelen, engedélyt kapott arra, hogy székhelyét Bukaresztbe helyezze át. Tekintettel arra, hogy a 6 millió alaptőkéjű családi üzemenél legjobban érdekelt temesvári Sváb Kereskedelmi és Iparbank Rt. nem tudta a gyárat sem értékesíteni, sem szanálni, közelfekvő az a feltevés, hogy a székhelynek Bukaresztbe való áttételével a vállalat moratóriumot akar kérni. A bukaresti S. A. pentru intrepinderi tehnice ing. A. Jacobi et Co. engedélyt kapott arra, hogy Temesváron fiókot állítson fel.

Két külföldi malomépítő cég harca.
A tavaly nyáron lezárult bukaresti Herdan malom újjáépítése körül feltűnősteltő háborúság keletkezett. A malomvállalat tulajdonosai 1928 novemberében elhatározták a malom újjáépítését és a teljes új malomberendezést megrendelték a braunschweigi Miag (Amme-Luther-Seck-Grefenius Mühlen Industrie A. G.) cégtől, amelynek bukaresti képviselői egymillió lej előleget is befizettek. A képek megérkeztek Németországból, de azok átvételét a malom megtagadta és ugyanakkor az udzvili (svájci) Buhler Frères S. A. cégtől rendelte meg a 4 és fél vagonos kapacitású malomberendezést. A svájci cég romániai fiókállalata a malom rekonstrukcióját már végre is hajtotta. Most a Miag pert indított a Herdan-malom ellen az át nem vett malomgépek árának erejéig.

Pervesztes lett a Zabolaj Faipar Rt. volt igazgatója. Mintegy három évvel ezelőtt, mikor az inzulvenssé lett Zabolaj

Faipar Rt. likvidálni volt kénytelen, illetve átment az Oituz Erdőipari Rt. tulajdonába, az új érdeklőség többek között leépítette Vajda Ármint, a Zabolaj volt ügyvezető igazgatója is. Vajda igazgató elmaradt fizetés címén kártérítési pert indított a két javállalat ellen a közdivásárhelyi városi tanácsnál, mint elsőfoku iparhatóságnál. Az elsőfoku iparhatóság csak részben honorálta Vajda igazgató kártérítési igényeit, amennyiben annak 1 millió 841 ezer lejes követeléséből 1 millió 245 ezer lejt ítél meg és kötelezte a vállalatot ezen összeg kifizetésére. Vajda igazgató azonban nem volt megelégedve az ítélettel és megfeleltette a vármegyei prefektushoz, aki a közigazgatás egységesítéséről szóló törvény 206-ik szakaszára való hivatkozással megsemmisítette az elsőfoku ítéletet, mert csak a hatályon kívül he-

lyezett magyar törvény adott döntési jogot a városi tanácsnak jogi ügyekben. Ugyanerre az álláspontra helyezkedett a felelősségi keresettel szemben a belügyminisztérium is, amire Vajda igazgató a brassói teltőláblától kérte a miniszteri határozat érvénytelenítését, de elutasították. Az ügy végső fórumon most került a semmitűzők elé, amely Vajda igazgató illetékességi felülvizsgálását ugyancsak elutasította.

Csehszlovákiát kizárták a német-román tranzitból. A romániai gazdasági körök részéről a legutóbbi napokban az a panasz futott be, hogy a Németországból Romániába irányuló postai és teherárúkiutak szállítása Csehszlovákián keresztül igen lassan történik, minek következtében egyre nagyobb mértékben küldik a szállítmányokat Ausztrián és Magyarországon keresztül. Románia felviágosítást kért a késedelem okai felől, azonban a cseh kutató hatóságok még nem tudtak konkrét anyagra szert tenni.

A „Phoenix” biztosító társulat megkezdte működését Romániában.

A folyó hó 14-én megtartott minisztertanács a bécsi Phoenix Életbiztosító Társaságnak a működési engedélyt Románia területére megadta. A Phoenix Életbiztosító Társaság bukaresti székhellyel igazgatóságot állít fel és annak vezetőjére Cerkez Alfred nagyiparost hívta meg.

A Phoenix működése eddig a következő országokra terjedt: Hollandia, Belgium, Franciaország, Olaszország, Spanyolország, Németország, Lengyelország, Bulgária, Törökország, Görögország, Egyiptom, Syria, Palesztina, melyekhez most Románia is sorakozik.

A Phoenix Életbiztosító Társaság életbiztosítási állománya 1928. évi végén 1800 millió shillinget (kerek 41 millió lejt tett ki, a garanciális eszközök 230 millió shillingre (kerek 5.3 milliárdra rugnak).

A társaság a csatolt területeken (Bukovina, Erdély, Bánát) 1882 óta mű-

ködik és a háború megelőző időben kötött biztosításokat 1918 év óta a romániai törvényeknek megfelelőleg megszaktás nélkül likvidálta.

A Phoenix Életbiztosító Társaság a bukaresti Steaua Română Általános Biztosító részvényársasággal annak megalkulása óta barátságos összeköttetésben áll és jövőbeli munkássága is állandó együttműködésben marad a Steaua Română-val.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 5 lej. Állástkeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelleg levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Utazók! BERKOVICSNE

vendéglője megnagyobbítva
Oradea, str. Nicolai Iorga 19.
Zöldia. Mérsékelt árak. Kitűnő házikonyha

T. Hölgyeim! Tekintsék meg saját parókáikat

készítményü bubi, transzformatio, poschtise. Hat hónapos villanyos ondolálás, speciális, festés és minden különlegességek e szakmában. **MUSSA, Ciuj Str. Memorand. 10.**

Suche zu grösseren Kindern (von 5 bis 11 Jahre alt) Erzieherin perfect in deutsch womöglich auch romanisch pro 15. Februar. — Offerte Josef Robitsek Mediaș.

Szalmakalapvarró-leányt, zsidó vallású, azonnal felveszek. — Escleg társulék. — Wasserstrom, Gherla.

Ujtelepen jóforgalmu fűszerüzlet, betegség miatt, átadó. Cím a kiadóban. 1581

Xunwald

Ciuj Str. Vlahuta (voit Bolyai-u.) 3. Telefon 1-47 szám

üvegcsiszolda és tükrögyár. Tábla-üveg raktár és üvegezési vállalat. Hibás tükrök újra fonszorozása

Hirdessen az Uj Keletben

Hotel „Terülj asztalkám”

Írta: CATHERINA GODWIN,

Néha elszántsak előtte egy-egy gyönyörű amerikai nő körvonalait: a zöld fátalak mintha hívogatóan intettek volna, ő azonban fekvve maradt... volt ideje — majd nekik látta még az életnek!

Egyelőre még kissé gyakorolnia kellett, hogy mint lépjen fel teljes sikerrel. Senkise higgye, hogy olyan egyszerű a dolog a lábakat elnyújtani anélkül, hogy paraszti legyen az ember. Nagy különbség, hogy valakinek nincsen rangja, vagy hogy csak nem használja, hogy valaki nem tud semmit, vagy csak eltefejt, amit tud.

Sin ur elsősorban a biztronságot gyakorolta: hatásokot ért el súlyos alakjával, cinóbervörös képével több világ-rész távlatát nyújtotta és durva keze az erélyes munkaerő emberéé volt.

A kék tenger néha elégikus hangulatba ejtette, a kék házikóra és a hü Berta kék szemére kellett gondolnia. A kis Berta, milyen alázatosan nézett mindig fel rá annak idején, mikor mint fiatal pincér állás nélkül jött vissza Londonból és hiába könyörgött támogatásért a kapzsi nagybácsimál. Akkor elátkozta a rozoga bácsi rozoga házával egyetemben és kegyesen zsebébe csuszattatta a piruló Berta összekuporgatott pénzcsékéjét.

Most azonban elfojtotta a kínos emlékeket. Polencz ur egészen helyesen jósolt. — A frakkal együtt új embert ölt magára! — Becsvágy ébredézet az egykori ügynökben, aranytrónusra vágyott, mint a dollárkirályok.

Volt itt még valaki, aki szintén luxus-kabinban utazott; szikár, előkelő amerikai ur, a kifáradt sportember típusa, kinek a kialudt pipája gyakran órákon át ott lógott nagy, sárga fogai között.

Gondolkozott ez az ember, vagy nem gondolt semmire? Sin ur nem ismerte ki magát az efajta embereknél. Az amerikai magas homlokúak mindig barázdás volt, hosszú szőke haja fürtökben lógott le, hatalmas zöldessárga szemüveget hordott és állhatatosan hallgatott; csak néha kelt fel és köpött egyet erélyesen a tengerbe. Igen, ez a Mr. Top, aki fültüült az egész világra, imponált Sin urnak, aki titokban arra törekedett, hogy sikeresen utánozza hallgatag szomszédját.

Vajon csak látszó volt-e, vagy pedig Top ur valóban naponta kissé arányosabb fordította székét, ahol Sin ur egy-magában térszékedett? Megfigyelte őt ez a zöldszemű ember, vagy átnézett rajta? Kínos érzés órákon keresztül maga előtt látta az aranyosan csillogó szemüveget és nem tudni, hogy hánydán van ez ember tulajdonképpen! Sin ur itokban leste a pillanatot, amikor a hallgatag utitársat kicsalhatja elszigeteltségéből. Ezt az alkalmat megszerzte neki az a váratlan szélroham, amely letépte Top ur utisapkáját és a tengerbe röptette volna, ha Sin ur határozott ozdulattal ár nem tapos.

Hogy esalódhat az ember! Sin ur mindig azt képzelte, hogy érettkorú férfi van előtte, és amióta beszédbe elegyedett Mr. Toppal, rájött, hogy szomszédja egész fiatal fickó tulajdonképpen. Ennek a fajnak sajátos tulajdonsága volt ez; az apák gyakran a saját fiuk lehetnek volna, a fiuk pedig a saját apák. A korlátlan lehetőségek hazája sok em-

berre talán már fiatal éveiben rányomta céljának bélyegét, míg a beérkezettek a célját ismét megfiatalodnak.

Mr. Top beszélgetés közben is nagyon szűkszavú volt.

— Nem szeretem a fölösleges erőpöcséskölést — vallotta be. Oh, én egyáltalán nem vetem meg a nőket! — és pipájával usta mozdulattal egy tarka csoportra mutatott, amelyben élénken folyt a flirt. Csak hogy vannak gyors- és vannak személyvonatok... én csak a nagy állomásokon állok meg.

Elhallgatott és gondolatai mintha elkalandoztak volna. Sin ur is hallgatott és pedig tiszteltetjesen, mert ő nem egy kis állomásra emlékezett vissza.

Strauss Rózsika kisasszony jutott eszébe. Most már nem volt képes megérteni, hogy miként emészthette magát érte olyan sokáig.

— Nagy dolgról van szó! — mondta Mr. Top váratlanul, az egész a levegőben lóg! Kiegyenesedett és felnézett a magasba, úgy, hogy a napsugarak vakítóan csillogtak hatalmas szemüvegén. Mindezt jól tudják az európaiak és jól tudjuk mi is... De nézze csak, mielőde lármát csap a modern európai az ő szellemi adatával, — folytatta leki-csinylően. Kérdezem, emellett a szellemi nagyzási hóbot mellett van-e csak egynek is még észreke az egészsennagy iránt van-e csak egy is, aki tudja, hogy mi az: szintézis? Ma minden tudomány csak elaprózás, analízis!

Sin ur tanácstalanul megvakarta kerek koponyáját. Ez a gentleman ugylát-szik, mégis csak gondolkozott magában, igaz ugyan, hogy a spleenes legény olyan eszmekörben csatangolt, amely az egykori ügynökök egyáltalában nem érdekelte.

— Ez az út a teljes bomláshoz vezet — magyarázta Top ur, akire egyszerre csak rájött a szónoklás, és kiverte a pipát. Pedig kár! A mában van tehetség, de mint annyi sok lángész, el fog zúlni maga az egész kor is.

Ujból leült és színiültig töltte a pipát. — Én nem vagyok az agyfűrt gondolatok embere — felelte Mr. Sin, hogy már ő is mondjon valamit, — nem... nem, én a tett embere vagyok.

— Lásza, szolt Mr. Top és fekvőszékét egy hajszállal közelebb lökte, — ez tetszik nekem magában: maga még egy darab hamisítatlan maffia!

— Hamisítatlan? — Szent igaz, — füllentett Mr. Sin és némi öngunyval gondolt különböző hamisításaira. Eszközaink tökéletessége sajnos, nem mindig éri el céljaink magasságát — sóhajtott fel.

Ez a meggondolás Mr. Top kedvete való lehetett.

— Hallgasson csak ide — mondta és egy kissé még közelebb rúkkolt, — én mégis azt hiszem, hogy megvan a lehetőség a kelet idealisztikus világképének a nyugat reális világnézetével való összeolvasztásának. Azt hiszem, képesek lennénk arra, hogy teljesen reális alapon felépítsük az emberi ideálók palotáját!

— Én egy rentabilis szállodát szeretnék felépíteni! — morogta Sin ur harcra készen.

— Szállodát? — A szikár amerikai hirtelen megközelíthetetlen képet öltött

és sűrű füstgomolyagba burkolózott.

— Igen, de nem olyan, mint a többi, — rugaszkodott neki Sin ur azzal a feltett szándékkal, hogy társának bölcs fességére rálicitáljon — én egy egészen speciális hotelre gondolok! — Valami dicsékvő, pompás jelző után kutatott magában. Amolyan „terülj asztalkám” szállodára. A beteljesülés szállodájára! Igenis! Amelyik nemcsak a reális, hanem az ideális kívánságokat is kiszolgálja. Egyszóval a tőkély palotájára. Sin ur szétvetette a lábát és kijesztette a mellét. Egy hotel, amely a bor süritett kivonattal nyújtja a vendégeinek!

—... Tudja, hogy mit beszél itt? — kérdezte az amerikai elgondolkozva és inas nyakán nyugvó élesen mintázott arcát a lángragyult Sin ur felé fordította. Olyan ötlet ez — felemelte hosszú sovány kezét, melynek ujjain begörbültek a hegyes körmök, — melyet hegyes rendezés mellett világrengető módon lehetne kiépíteni! Szívülvő jövő elismeréssel rácsapott Sin ur izmos vállára.

— A tőkély palotájából, — s itt Mr. Top felbámult a magasba, mintha a beteljesülés hotelje már ott tornyosulna előtte és ködben elvesző csuesát a felhőkbe futná, — valami egészen kolosszálisat lehetne csinálni külsőben is és szellemi strukturájában is!

Sin ur önkéntelenül is hunyorítani kezdett, mintha yakitaná valami. Elképdeve állt ott kockás ruhájában a csikós amerikai mellett és Polencz ur barzalmasan sutogó hangját hallotta: Van egy üzletem az ön számára.

— Ide figyeljen — mondta Sin ur abban a reményben, hogy a nyilvánvalóan nagyon gazdag amerikai lekésedését kihasználja, — ezt az üzletet meg kell csinálnunk!

Mr. Top magas homlokán barázdák sorakoztak, akárcsak létrafokok, melyeken a gondolatok a mérhetetlen magasságba kapaszkodhatnak és szemüvegei óriási szemek módjára villogtak. Kirántotta zsebkendőjét, sebtében letörülte vele homlokát és egyszerre csak hosszú sovány lábaj úgy odébb álltak vele, mintha ott se lett volna.

XVI.

Az igazat megvallva, Mr. Top lekésedése kissé fájdalmasan érintette Sin urat, aki még sokáig dörzsölgette fogát szíva, jobb vállát, miután lelkes amerikai barátja futólépésben eltűnt előle.

Nos — majd visszajön! Sin ur várt s közben ideje volt rá, hogy gondolkozzon... Hogy is jutott eszébe ez az ötlet? — Kutya-fáját — ez igazán nem rossz terv volt!

Persze — mi is volt egy hotel mind a mai napig: a hazátlanul bolyongók lakhelye, amelyben nem fűzte össze az embereket semmi, amelyben hidegen suhantak el egymás mellett, amiként állatában a haladás azt hozza magával, hogy kiki törekszik el egymástól a helyett, hogy igyekezzenek egymást megtalálni. És az idegen hotelben mindenki önmagára volt utalva, hogy a messzeséget meghódítsa, — mit ér az a néhány sovány felvilágosító szó, amit a gőgös portás vagy a gépies idegenvezető odavetett? ... Miért ne nyujtathatna az óriás-hotel magasabbréndű otthon lakójának és miért ne látna el minden

Ónárísi Germandrée
ILLATSZERGYÁR
AJÁNlja a VEVŐINEK LEGUJABB

Oria nuder
KÜLÖNLEGESSÉGÉT
MINDENÖTT KAPHATÓL

szükséges összeköttetéssel? Vendégeinek testi szükségletein kívül miért ne gondoskodna a hotel a lelkiekről is. Hadd nyujtsa vendégeinek a hotel mindazt, amire vágyanak: a megfelelő aszszonyja megfelelő kalandot, mindig megfelelő. Hiszen a fürdővel, vendéglével, rádióval, pénztárteremmel, fodrászszal és varietével felszerelt hotel még igazán nem jelentett kényelmet annak számára, aki a sorstól teljes százpercentes kényelmet kívánt.

Sin urat lángoló vágy fogta el, hogy tervét gigászi méretekben valósítsa meg. Már látta, hogy mint lendülnek el a hetvenemeletes épület tetőzetéről a repülőgépek szárai, látta, hogy mint érkeznek meg a hotelbe a világ leghatalmasabb és leggazdagabb fejedelméi. Az egész világot behálózó összeköttetések táviróvonalai ideges feszültségben remegtek! Egyszerre itt volt minden haladás központja — ahol lángeszű gondolatokat szabadalmaztak, tehetségeket vetettek piacra és sikert biztosítottak új áruk részére. Itt lehetett a csöcséget aratni ebben az új mintájamban, amelynek hatalma és ereje az összes államokkal kötött szerződésen alapult...

Mi mindent el nem gondolt magában a fürge ügynök e mozgalmak órák alatt! A talaj megingott lába alatt, a hullámok hátán hol süllyedt, hol felemelkedett, de míg a hajó többi utasa sápadtan hajolt a korlát fölé, addig a világ legnagyobb hoteljének megalapítója úgy állt ott, mint a szikla!

Mellett kidüllesztette — már látta a célt! Hogy ágaskodtak a hullámok, hogy habzott a talfék s milyen mélységesen kék volt a tenger mindennek ellenére! Ujból a hü Berta kék szemére gondolt és fülebe csendült a fényrajongó hangja:

— Oh John, milyen nagy, nemis férfi vagy te!

Még Mr. Top sem unatkozott többé; alighanem a fülkéjében feküdt és igyekezett bál nélkül kivárni a vihar végét. Lassan beült az alkonyat, de Sin urban tarkábbnál-tarkább képek villogtak, már maga előtt látta azt a hatalmas szabályozó készüléket, amelyben ez óriási hotel valamennyi vezetője összefut. Szüntelenül villogtak a fényjelek és a fáradhatatlanul szolgálta ki az összes kívánságokat — mindenekelőtt a sajátjait.

(Folyt. köv.)

Hirdessen az Uj Keletben

KIADÓHIVA
Str. Ba
SZERKESZTO
Ejeli tele
ELŐFIZETES
Egész év
Félévre
Negyedév
Egy óra

X évfolya

1929 Feb

5689 é

A negyedik
a kölcson

Most, hogy de
dás után mégis
egy pillanatra ki
problémáit s hoz
láshoz, hogy
melyreható vál
déségi életében
általános elkép
végül valósulni,
azonban, hogy a
kereskedői kör
bizakodnak a gy
nálás vártában.

A megkötött ké
közvetlenségnek
hanem igen ér
külföldi sajtób
orgánuma; nag
amolyan komm
ható bel- és kü
nyei. A külföl
szekők közül a
Henry de Jouve
számot, amely
hasábjain jelent
„Internacionálé” cí
tor, aki messzen
teléseket fűz a k
telés, többek kö

„A román ké
Nem szabad azt
felen esemény.
tizennégy bank
lombát tizennégy
egyezségre hozni
nyujtanak hozz
át az Egyesült
amely megkeres
viszont a Biroda
a lánaszem addi
körül nem ötlei
kok Szövetségéne
fakintélye, mint
gének. Lehetősé
rabb megértették
mint a kormányo
ma csaknem per
tünk nem nagyo
szolidaritást első
csdát idején alk
Európa ma má
rika segítése ma
nem ismeri Eur
res kihelyezése
ból a neimes szű
mások szükségé
a közeledés, ame
den más közeled
diplomatait. Ig
nacionálék legia
Internacionála
ciónáléja.

Az, akit a béke
radhat közömbös